Reino Sepp.
Högholmsgränd. 31.

EESTI PÄEVALEHT
ESTNISKA DAGBLADET

LAUPÄEVAL,
6. märtsil 1976
Nr. 17 (4107)

Ivar Paljak Norrköpingis:

Emakeelt säilitades säilime ise

NORRKÖPING (EPL) — Rootsi kuningriigis on meid aastal 1976 25.000 päriseestlast ja 10.000 pooleestlast (s.o. need, kelle üks vanematest on rootslane). Juba teine generatsioon siin maal jöuab meist täisikka ning me näeme tähelepandavaid muudatusi tingimustes.

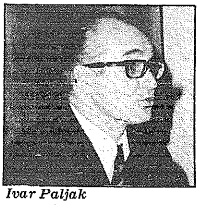

Ivar Paljak

Kui rootsi võimude püüdluseks meie Rootsi tulekul 1944/45 oli meie kiire assimileerumine, on nüüd aga jöutud seisukohale, et vähemusgruppide keelt ja kultuuri mitte ainult ei tule sallida, vaid seda tuleb toetada, märkis Norrköpingi E.V. aastapäeva aktuse köneleja, eestlaste esindaja Invandrarrådetis tehnoloogia doktor Ivar Paljak, kes pikemalt peatus eestlaskonna siseprobleemidejuures, samuti nende võimaluste juures, mida uus valitsuse poliitika on loonud.

Järg lk. 7

USA-presidendi isiklik läkitus eesti rahvale

NEW YORK (VES) — Eesti Vabariigi aastapäeva puhul saatis USA president Gerald Ford eestlastele isikliku läkituse, mille New Yorgi Eesti Majas toimunud diplomaatlikule vastuvõtule isiklikult töi kohale presidendi eriassistent Valges Majas Myron B. Kuropas.

Läkitus on ühenduses presidendi otsusega olla ülemaailmsete Eesti Päevade patrooniks. Presidendi kullerit tervitasid vastuvõtul E.V. esindaja Ernst Jaakson ja konsul Aksel Linkhorst. Presidendi erinöunik oma sönavötus tegi teatavaks läkituse sisu.

Läkitus, mis täielikult loeti ette hiljem Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel. Vastuvõtul olid USA välisministeeriumi esindaja T. Gerth ja J. Katzen USA UNO-missioonist, Läti ja Leedu esindajad, New Yorgi linna ja mitmete välisriikide esindajad, eksiilorganisatsioonide esindajad jne.

Gerald Ford

President Fordi läkituses üteldakse:

— Mul on heameel aktsepteerida körget au, olla aupatrooniks ESTO '76 — eestlaste saluut Ameerika kahe sajandi iseseisvuse juubelile.

Kuna meie pühitseme Ameerika vabaduse sündi, teie, eestlaste pidustus juhib tähelepanu panusele, mis miljonid andekad ja tugevasti töötajad on andnud.

Järg lk. 7

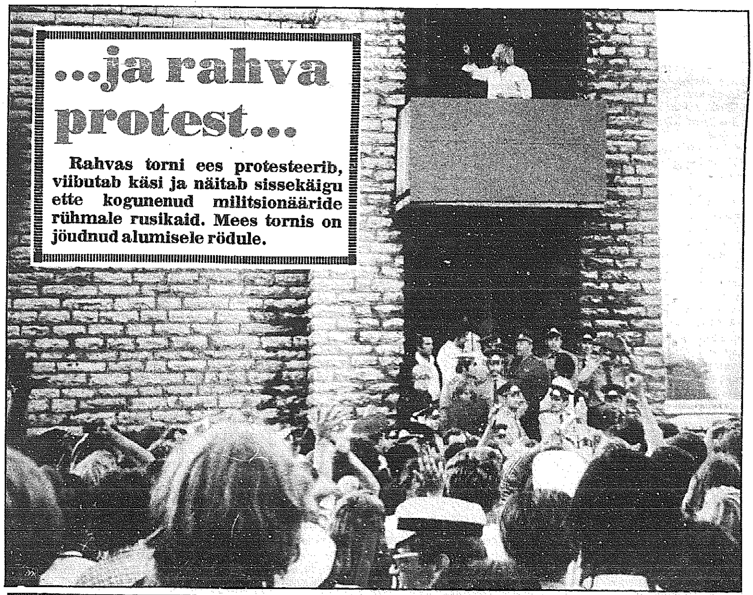

...ja rahva protest...

Rahvas torni ees protesteerib, viibutab käsi ja näitab sissekäigu ette kogunenud militsionääride rühmale rusikaid. Mees tornis on jöudnud alumisele rödule.

Jaht mehele tornis Tallinna laulupeol

Tallinnas Eesti N. Liidu külge liitmise aastapäeval möödunud aastal korraldatud "tänulaulupeol" ei läinud köik asjad korraldajate soove pidi.

Kui need katsusid teha laulupeole kiiret löppu, siis keeldus rahvas lahkumast. Rahvas tahtis laulda oma laule, neid, mis teevad südame soojaks ja loovad ühistunnet.

Korraldajat püüdsid valjuhäälditega marsimuusikat andes laulu summutada.

Seejuures tekkis vahejuhtum, mille kohta on läände jöudnud mitmeid versioone.

Igal juhul ronis äkki laululava körval asuvasse torni üks opositsiooniline noormees, et valjuhäälдeid vaigistada.

Militsionäärid sattusid ärevusse ja algas juht mehe allatoomiseks.

Teised korravalvurid püüdsid torni rödukülјelt laskudes tabada noormeest, kes omakorda püüdis samal viisil pögeneda. See tal ei önnestunud.

Eesti Päevalehel on alles nüüd võimalus näidata draamat ronijatega, militsionääridega ja ärritatud rahvaga piltidel, mis on kodumaalt välja jöudnud.

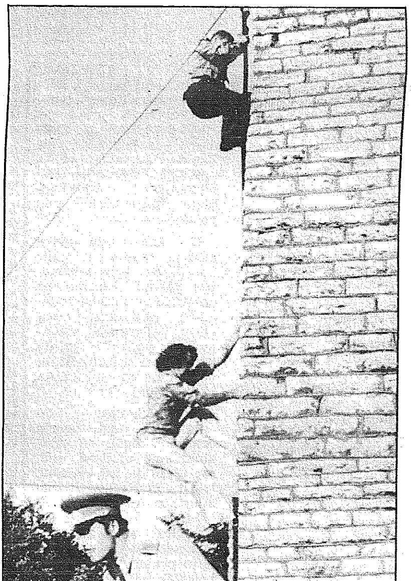

Protesteeriv mees püüab pögeneda torni röduküljelt alla ronides, temast üleval laskub militsionäär, all takistab teine militsionäär rahvast vahele astumast.

[illegible]

EPL Laupäeval, 6. märtsil

Kõikteadja

Maailm on raaliajastusse jõudmisega astunud tubli sammu lähemale George Orwelli satiirilisele visioonile ''suurest vennast, kes näeb köik''. Orwell paigutas selle totaalse kontrolli diktatuuri, ent tegelikkuses tabab köikteadja andmeid magasineeriv elektronarvuti, raal, ka demokraatiaid. Kui diktatuur korjab iga indiviidi kohta köiki vöima, ikke andmeid, et neid paremini oma pihku saada ja kontrollida, siis sammuvad demokraatiad samas suunas sootuks teise eesmärgiga ja nimelt selleks, et kodanikke üheöiguslikult maksu- ja muude koormustega ühiskonna kasuks rakendada, et vöimatuks teha körvalehoidmist ja riigi petmist.

Loomulikult tekib selle juures riigivöimul tahes-tahtmata vöimalus saavutada ulatuslikku ülevaadet iga kodaniku eraelust ja isiklikest saladusist. Kui varem kehtis pöhimöte, et ainult neid indiviide kontrolliti, kellele langes kahtlus, siis raalisüsteemi registreerituina toimub ka mittekahtlustavate kodanike automaatne kontrollimine. See aga tähendab seda, et iga kodanik on kahtlustatav, mis ju demokraatias on olnud senini vööras möiste.

Rootsi raalitegevust kontrolliv Datainspektion andis välja ülevaatebroshüüri siin maal tekkinud raalivörgust. Sellest selgub, et juba praegu on olemas umbes sada keskset arvutisüsteemi, mis magasineerivad andmed kogu rahvastiku kohta köige mitmekesisematelt aladelt. Haigekassade registrid teavad inimeste haigused ja haigestumissageduse, pangaregistrid nende hoiused, kindlustusregistrid igasugused kindlustused, kirikuregistrid perekonnaseisuvahekorrad, kodakondsuse jne.jne.

Totaalne informatsioon inimese kohta tekib siis, kuidneid saja registri andmestikke hakatakse vahetama ja koondama ühte tsentraalregistrisse, mille loomise suunas praegu töötatakse. Maksuametid näit. on huvitatud, mida kodanikud on kindlustusseltsides kindlustanud, kuidas nad pankadesse raha toovad ja välja vötavad, mida nad üldse omavad jne. Summade väljavötmine vöib tuua individuaalse küsimuse, kuhu sa oled oma raha pannud? Elamuvalitsus tunneb huvi, kas korteriabirahasaajad oma sissetulekut on deklareerinud öieti, sotsiaalvöimud tunnevad huvi inimeste harjumuste ja eksimuste vastu, et neid kontrollimiseks üles otsida.

Vöimalusi kontrolliks on löpmatuseni. Ja seda eriti riiklikus sektoris, sest eraregistrid on eeskätt huvitatud aadressidest, ostujöust, krediidisoliidsusest jm. majanduslikest faktoritest. Elame ju iga päev üle seda paberilaviini, mis kirjakastidesse tuleb kaubapakkumistega, mida distribueerivad firmade raaliregistrid.

Selles kiires arengus ''köiketeadja, köikenägeva silma'' poole kerkib üha sagedamini hoiatavaid hääli, kes meenutavad, et nn. üldine huvi ei tohiks siiski kujuneda inimese isikliku elu täielikuks kontrollimiseks ja indiviidi köigi isiklike saladuste paljastamiseks. Avalik arvamine nöuab kodaniku kaitse paremat korraldamist ja ka riigipäeval on need küsimused üha aktuaalseimaiks muutunud seoses plaanidega suure riikliku kontrollraalisüsteemi ülesehitamiseks.

Kui meenutada neid aegu, kui eestlased Rootsi tulid ja poliitilise asüüli said, siis olid andmed meie kohta Utlänningskommissionenis salajased. Ja täiesti öieti, sest sama vöim, kes meie kodumaa oma valdusse vöttis, näitas erilist huvi just nende andmete vastu. Ta pidi aga andmete salajasuse töttu ootama, kuni pögenikud jöudsid telefoni raamatuisse vöi siis koguni teostama sissemurdusid (nagu see toimus Saksamaal) nende aadresside saamiseks. Raaliajastul on aga ülimalt lihtne andmeid välja kirjutada raalidele magasineeritud ja avalikest elanikeregistreist, kui seal on märgitud ka päritolu. Önneks on sellelaadiliste väljakirjutuste tegemisele piir pandud.

Kui aga riigis peaks midagi muutuma, näit. kui tuleb kriisiseisund, siis vöivad tsentraalsed registrid muutuda kodanikele ohtlikeks, kuna köik vallutajad esmajoones püüavad saada täpset pilti kodanikest, et vöimuohje paremini oma kätte saada.

Kriisiolukorras vöidakse ka saboteerida raale, millistel on ühiskondlikult olulised andmestikud ja nii tekitada kaost. Ja löpuks ei tohi unustada ka raale käsitlevat personali, kel on vöimalus kopeerida salaja andmeid ja kes selle töttu peaksid olema eriti kontrollitud ja usaldatud.

Igal juhul on ettevaatuse möttes parem kui registrid jäävad eraldatuks ja neid ei ühendata. Siis on ühiskond ja inimene paremini kaitstud.

Rootsis kehtiv seadus annab igale kodanikule vöimaluse välja nöuda tasuta igast raaliregistrist tema kohta magasineeritud andmed. See annab vöimaluse kontrollida, mis sinu kohta teatakse ja üteldakse. Ei tohi aga unustada, et tegemist on 100 arvutitsentraaliga, mis täieliku kontrolli juba puhtpraktilistel pöhjustel teeb raskeks kui mitte vöimatuks. Sellegipoolest oleks hea kui kodanikud kasutaksid vöimalikult laias ulatuses selle seaduse abi enda kohta käiva andmestiku kontrollimiseks.

KLA

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta .... kr. 215:—
Termin (4 kuud) ... kr. 78:—
Kuu .... kr. 21:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1976

Solzhenitsõni võitlus uue romaani valguses

A. Solzhenitsön: En kalv med eken stångades. W.&W. 1975.

''Vasikat tammega pukseldi'' on huvitav raamat. Suure osa sellest kirjeldab Solzhenitsön vöitlust ametivöimudega ja KGB-ga. Alates 1965 aastast oli tal nagu nöör ümber kaela, kuid sölm ei olnud kinni tömmatud. Tema oma sönade järgi oli see nagu peaga väikse nöksu tegemine, et proovida, kas silmus jookseb kinni vöi nöör katkeb.

1953 sügisel kinnitasid arstid, et tal on vähk ja vaid kolm nädalat veel elada. Olles ise sundasumisel püüdis ta kiiruga panna kirja köik, mis ta oli läbi elanud ja pidi samaaegselt töötama koolis matemaatika öpetajana.

Kuid surm ei tulnud ja Tazhkenti peaaegu alaline päike aitas kaasa tervenemisele. Vabanedes sundasumisest läks ta Kesk-Venemaale, abiellus uuesti, rehabiliteeriti ja algas uus loomingu periood, kuid ikkagi lauasahtlisse mikrofilmitult ja peidetult.

Kui Hrustshov 1956 pidas oma kuulsa köne Stalini kuritegudest, siis tekkis lootus ka vabamaks kirjanduslikuks loominguks. Tekkis Samizdat — ''oma kirjastus'', mis organiseeris tsenseerimata literatuuri väljaandmist masin- vöi fotokoopiatena. Paljud Solzhenitsöni tööd levisid käestkätte Samizdati kaudu.

1961 töötas ta ümber Shtsh-854, mille nimeks sai ''Üks päev Ivan Denisovitshi elus''. 854 oli Solzhenitsöni enese nummer laagrivangina. Sel ajal oli ''Novöi Mir'' edumeelsemaks kirjanduslikuks ajakirjaks, mille peatoimetajaks oli poeet, kompartei liige ja keskkomitee liikme kandidaat Tvardovski, ning S. otsustas käsikirja anda sinna läbivaatamiseks. Tvardovski luges ise ja lasi oma kaastoimetajatel tutvuda. Nad olid vaimustuses aga ei julgenud siiski midagi otsustada, sest nii vabalt polnud veel keegi kirjutanud. Samuti kahtlesid, vöi olid otse negatiivsed Kirjanikkude Liidu juhatus ja ka keskkomitee juures asuv kultuuriküsimuste nöuandja. Peale ootamiste ja mitmete keerdkäikude jöudis käsikiri Hrushtsovi kätte. Ta ei viitsinud seda ise lugeda, talle meeldisid filmid rohkem. Tema suvilas loeti talle käsikiri ette.

Ta kuulas hoolsalt, naeris vöi oigas öigel kohal ja nöudis siis, et Mikojan tuleks ka sinna kuulama. Viimasel mingeid vastuväiteid ei olnud. Seega oli raamatu saatus otsustatud. Möne nädala pärast tegi keskkomitee Novöi Mirile ülesandeks järgmiseks päevaks muretseda veel 23 ex. jutustusest, mis jagati välja tähtsamatele parteitegelastele. Keegi seal otseselt vastu ei olnud, kuigi mitmed köhklesid. Nii ilmus trükist ''Üks päev Ivan Denisovitsi elus'' ja Solzhenitsön sai üle öö kuulsaks. Paljud prominentsed tegelased hakkasid otsima temaga tutvust, saatkonnad helistasid talle Rjazanis ja uudistebürood levitasid teateid. Ta valiti kirjanike liidu liikmeks, vabanedes seega aegavötvast koolitööst.

Köik see töstis S-1 enesekindlust ja hakati plaanitsema teiste tema tööde trükkimist: ''Kretshetovka'', ''Matriona'', ''Esimene ring'' j.t.

On öeldud, et kommunism ei muutu kunagi ja körgemal pool hakati aru saama, et raamatu väljaandmisega on mindud liiga kaugele. Uuesti kerkinud liberalismi hakati süüdistama köigis ebaönnestumistes: pöllumajanduses, administratsioonis ja välispoliitikas. 1963 a. märtsi kuus muutus öhkkond S-1 vastu uuesti vaenulikuks.

1968 aprillis andis Victor Louis KGB ülesandel ''Vähjakliiniku'' käsikirja välismaale ''Granisele'' avaldamiseks. Arvatavasti selleks, et seega takistada selle avaldamist Samizdatis. Ka muid käsikirju rändas läände. Solzhenitsön sai niimoodi tuntuks ka välismaailmas ja tuginedes sellele julges ta trotsida partei vöimumehi enam ja enam. Vöitlus oli kohati väga terav. S. heideti välja kirjanike liidust. Oma kirjaga 8/2-74 kohustas prokuratuur teda ilmuma prokuratuuriametisse. Sellele vastas S. kirjalikult järgmist:

''Üldise massiivse seadusetuse situatsioonis, mis palju aastaid on olnud meie maal (minule isiklikult ka see 8 pikka aastat kestnud vale ja tagakiusamise vöitlust) keeldun ma tunnustamast seaduslikkust teie kutses ja ei tule ühelegi riikliku institutsiooni ülekuulamisele. Enne, kui teie nöuate kodanikelt seaduste täitmist, peate teie ise neie täitma. Andke süütud vangistusest vabaks. Karistage neid, kes on süüdi masshävitamistes ja valekaebajad. Karistage ametnikke ja spetsiaalüksusi, kes on teostanud rahvamörva (tervete rahvaste deportatsiooni). Vötke täna lokaal- ja osakondade satraapidelt nende piiramata vöim kodanikkude üle, nende manipuleerimine kohtutega ja psühhiaatrikutega. Rahuldage miljonid legitiimsed ja lämmatatud kaebused''.

Pärast seda ootas Solzhenitsön igapäev vangistamist, kuid midagi ei juhtunud. Vöitlus käis edasi.

1970 määrati temale Nobeli kirjandusauhind. Selle üleandmisega seoses olevad keerdkäigud on paljudel veel meeles. S. ei olnud sugugi rahul Rootsi Moskva saadiku Gunnar Jarringu käitumisega auhinna üleandmise mooduse leidmiseks. Jarring oli nöus auhinda üle andma saatkonnas, aga mitte kutsutud külalistega. Solzhenitsöni sooviks aga oli oma rezhiimivastast Nobeli köne avalikkusele ette kanda.

Ta nöudis üleandmist koos tema kutsutud külalistega, sest Nobeli auhinna üleandmine pole häbi asi. Jarrig aga ei tahtnud venelasi ärritada, kuna ta ise lootis saada järgmiseks Liitunud Rahvaste peasekretäriks. Ka Olof Palmet nimetab ta ''kergetiivaliseks ja kiiresti taipavaks sotsialistiks, kes oli ka südamlikult häälestatud selle vöidurikka proletariaadimaa vastu'' ning Palme oli sunnitud end vabandama rootsi TV-s ja New York Time'sis. Selle vastu hindab ta körgelt Karl Ragnar Gierovit, kes püüdis teha oma parimat Nobeli auhinna väärikaks üleandmiseks.

Solzhenitsön ise ei tahtnud Venemaalt lahkuda, sest ta oli üksikvöitleja ja lootis seda edukamalt teostada koha peal olles.

Solzhenitsön oli aastate jooksul muutunud välismaal väga populaarseks ja tema üleskutseid vöi tema deklaratsioone, mida ta edasi andis uudistebüroode väliskorrespondentidele, avaldati juba möne tunni järele välismaa massmeediates ja ajalehtedes. KGB ja teised vöimumehed ei julgenud Solzhenitsöni likvideerida ega vaimuhaiglasse panna.

Löpuks siiski midagi ei aidanud. 1974 viidi ta 8 mehega kodust Moskva vanglasse. SEal koheldi teda küllaltki viisakalt. Ta vanad riided vöeti ära. Tal oli kahju oma vanast, armsast hundinahast kuuest. Talle anti valge särk, uued riided ja 24 tunni jooksul viidi ta lenukisse söiduks kuhugile. Veel viimse minutini oli S. närviline ega teadnud kuhu ta maandub vöi oli see varjatud likvideerimine? Ta rahunes alles maandumisel Shweitsis ja sellele järgnenud söidus Heinrich Bölli villasse.

HARALD MIHKELSON

———

ÖIENDUS

EPL-is 2802 1976 avaldatud Öpetajate veerandsajandi foto alt on eksikombel välja jäänud öp. Anne-Mari Askeri nimi.

Kohalik elu

ESKILSTUNA

Seltsi koosolek

Pühapäeval, 7. märtsil kl. 14.30 toimub Eskilstuna Eesti Seltsi korraline peakoosolek seltsi ruumes, Karlsborgsgatan 2. Päevakorras avamine ja rakendamine, aruanded, liikmemaksu määramine, tegevuskava, eelarve, valimised ja algatatud küsimused. Kui nim. kellaajaks kvoorumit kokku ei tule, peetakse pool tundi hiljem uus koosolek, mis on otsusevöimeline osavötjate arvule vaatamata. Juhatus loodab seltsi liikmete rohkearvulist osavöttu.

GÖTEBORG

Tallinna pidu

Tallinna lipkonna noorte kevadpidu toimub laupäeval, 13. märtsil kl. 18.30 Munkebäcki koolis.

STOCKHOLM

Loeng käsitööst

Kodukäsitööst Pöhjamaadel ja mujal maailmas köneleb Pöhjamaade Käsitöö Liidu president Ingrid Oswald-Jacobsson pühapäeval, 21. märtsil kl. 13 Eesti Maja. Muusikalisi ettekandeid. Sissepääs tasuta. Tere tulemast köigile ütleb ajakiri Triinu pere.

STOCKHOLM

Naisringi kokkutulek

Eesti Naisringi koosviibimine toimub kolmapäeval, 10. märtsil kl. 17.30 Eesti Majas. Refereerib Salme Vasur teemal ''Ilulooming käsitöös''.

———

Tallinnas suri 5. jaanuaril Emily Jakk.

Forsteris Austraalias suri 23. jaanuaril Asta Jänes.

PRISSTOPP

PÅ KONSERVER, DJUPFRYST, CHOKLAD M M

Regeringen har infört prisstopp på bl a kött- och grönsakskonserver, vissa djupfrysta produkter, choklad, sylter, marmelader, safter, senap samt pulverprodukter av typ barnvälling. Beslutet gäller fr o m onsdagen den 3 mars 1976. Stopppriser är de priser som tillämpades den 25 februari 1976. Prisstoppet avser alla led inom produktion och handel. Samtidigt har regeringen föreskrivit att priset på oberedda hudar och skinn samt läder och vissa garvade pälsskinn inte får höjas förrän en månad efter det säljaren anmält och motiverat höjningen hos statens pris- och kartellnämnd.

Det nya prisstoppet omfattar följande varor

(förteckningen ansluter till respektive avsnitt i tulltaxan)

Fisk, fryst
Köksväxter (även kokta), frysta
Frukter (även kokta), frysta
Mjöl, gryn och flingor, framställda direkt av potatis
Korv o d av kött, andra djurdelar eller blod, i hermetiskt slutna plåtburkar
Kött och andra djurdelar, beredda, i hermetiskt slutna plåtburkar
Fisk, beredd eller konserverad, inbegripet kaviar och kaviarersättning
Kräftdjur och blötdjur, beredda eller konserverade
Sockerkonfektyrer, ej innehållande kakao
Kakaopulver, ej sötat
Choklad och andra livsmedelsberedningar innehållande kakao, dock ej glass, glasspulver och glasspasta
Beredningar av mjöl, stärkelse eller maltextrakt, av sådana slag som användes som barnmat, för dietiskt ändamål eller för matlagningsändamål, även med tillsats av kakao till mindre än 50 viktprocent
Köksväxter och frukter, beredda eller konserverade med ättika eller ättiksyra, även med tillsats av socker, salt, kryddor eller senap
Köksväxter, beredda eller konserverade på annat sätt än med ättika eller ättiksyra
Frukter, frysta, med tillsats av socker
Sylter, fruktgeléer, marmelader, fruktmos och fruktpastor, beredda genom kokning, med eller utan tillsats av socker
Frukter, beredda eller konserverade på annat sätt, med eller utan tillsats av socker eller sprit
Fruktsaft och köksväxtsaft, även med tillsats av socker eller jäst och ej innehållande sprit
Senapspulver och beredd senap
Såser; blandningar utgörande preparat för smaksättning
Soppor och buljonger i flytande eller fast form eller i pulverform; homogeniserade sammansatta livsmedelsberedningar
Konfektyrer och sötningsmedel

Regeringens beslut att utvidga prisregleringen återfinnes i SFS 1976:36, som kan beställas genom bokhandeln eller från Liber distribution, förlagsorder, 162 89 Vällingby (tel 08/89 01 20). I Stockholm även direkt från avd för statliga publikationer hos Fritzes bokhandel, Fredsgatan 2 (tel 23 89 00).
SPK:s meddelanden och föreskrifter i anslutning till gällande prisregleringar publiceras i serien Prisregler. Det nu aktuella numret, Prisregler 1976:3, utges inom kort och kan erhållas från SPK eller priskontoren hos länsstyrelserna utanför Stockholm utan avgift. Det distribueras även direkt till samtliga livsmedelsbutiker.
Nämndens adress är: Box 1611, 111 86 Stockholm, tel 08/14 20 80.

statens pris- och kartellnämnd SPK

EV esindaja:

Poliitiline võitlus ainus vahend eesti rahva abistamiseks

NEW YORK (EPL) – Eesti rahva saatus on tihedalt seotud sündmustega välismaailmas, rõhutas E.V. esindaja Ernst Jaakson oma sõnavõtus E.V. aastapäeva aktusel New Yorgis. Ta konstateeris, et detente-poliitika on kahvatumas, kuna N. Liit endiselt selle katte all taotleb läänemaailma hävitamist nii ideoloogilise agressiooniga ja kohati, nagu Angoolas, ka sõjalisi abinõusid tarvitusele võttes.

Vaevalt on pool aastat möödunud Helsingi deklaratsiooni allakirjutamisest ja juba näeme kuidas Kremli juhtkond täiesti ignoreerib selles dokumendis ettenähtud inimõigusi. Mis tähendus sellel deklaratsioonil võiks olla Euroopa tulevikusuhtes, ei ole sugugi selge. Ühe järelkajana võime siinkohal ainult tervitada president Fordi läkitust meile ja USA Esindajatekoja haruldaselt üksmeelset resolutsiooni, mis kinnitab USA rahvaesindajate kindlat seisukohta Baltikumi anastamise mittetunnustamise kohta.

Lääneriigid on tahes või tahtmatult peagu kõigis maailmaosades kokkupõrkamas Moskva poolt juhitava kommunistliku pealetungiga. Niikaua kui see olukord kestab, (ja ma ei usu, et see vaibuks) ei saa ükski inimene, kes hindab vabadust, elada rahus.

Millise surve all meie rahvas kodumaal on praegu sunnitud elama, ei vaja siin pikemat selgitamist, kuna meie kõik oleme teadlikud seal valitsevast üldisest olukorrast.

Läänemaailma ajakirjanduse esindajad, keda Kremli juhid vahete vahel lubavad sõita Balti riikidesse, on viimasel ajal saatnud sealt ülevaateid, mis kiitvalt kirjeldavad eestlaste üldist korralikkust ja ettevõtlikkust, mis on kõrgemal tasemel teiste rahvaste omast Nõukogude Liidus.

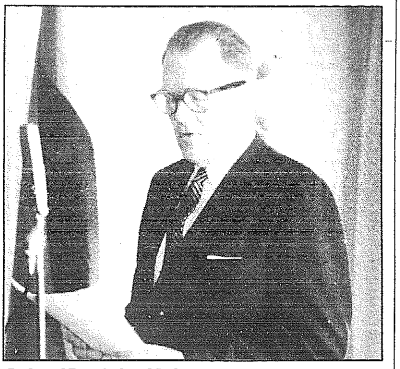
Peakonsul Ernst jaakson kõnelemas.

Meie võime tunda headmeelt, et meie rahvas ka kõige raskemates oludes oskab korraldada oma igapäevast elu eeskujulikult ja praktiliselt. Eestlase iseloom ja kasvatus on juba selline, et ta ei kannata mustust ega korralagedust oma ümbruses.

Kuid see kõik on vaid elu väline külg. Kui aga eestlane kodumaal hakkab endalt küsima, mis tal kõik on keelatud, siis alles tunneb tema võõra võimu kohutavat survet. Ta on inimene, kes ei tohi ilma eriloata muuta oma elukohta või vahetada töökohta. Ta ei tohi nõuda omale paremaid teenistuse tingimusi või streikida. Ta ei tohi lugeda ega kirjutada, mis ta süda soovib ja veel vähem kaasa rääkida poliitilistes küsimustes, mis otseselt puudutavad riikliku või ühiskondliku elu korraldust.

Ta on võimetu kaitsma ennast salapolitsei toore võimu vastu kuna kohtud on allutatud kommunistliku partei juhtidele. Teiste sõnadega, ta on vang ja ori ühes riiklikus süsteemis, mis temale on võõra võimu poolt peale surutud.

Kuidas saab ta seda muuta? Ainult poliitilise võitlusega. Ta peab nõudma sõnaõigust ja mõtteavalduse võimalust vaba diskussiooni korras. Kuigi sellised nõudmised ei ole kooskõlas kommunistliku partei diktatuuriga, tuleb meeles pidada, et tõe ja õiguse relvad on ainsad, mis seisavad iga inimese käsutuses.

Kõigi tundemärkide kohaselt Nõukogude Liidu juhtkond on muutumas ikka tundelikumaks kõigi sise- ja välismaalt tulevate nõudmiste suhtes inimõiguste küsimuses. üksikud protestid, mis Eestist ja teistest balti riikidest on esile tulnud, tõendavad meie rahva võitlusvaimu ka kõige raskemates oludes. Väliseestlaskond toetab ühel meelel kõiki neid noori eesti mehi ja naisi, kes tõstavad häält meie rahva nimel.

Ravensburgis Saksamaal suri 29. jaanuaril Clara Marie Reder, sünd. 18.9.1889 Tallinnas. Kadunu oli iseseisvusaegse sõjaväeorkestri dirigendi Rederi lesk.

Sudburys Kanadas suri 13. jaanuaril Therese Leontiine Rosenberg, n-na Rosenberg, sünd. 26. sept. 1892 Petseris.

EK ja ERN kiri Palmele topeltriikkondsusest

Eesti Komitee ja Eesti Rahvusnõukogu on 1. märtsil saatnud peaminister Olof Palmele ühise kirja kahekordse kodakondsuse küsimuses seoses Palme eelseisva külaskäiguga Nõukogude Liitu.

Kirja sisu on järgmine:

Asjaolu, et rootsi kodanikke, kes omal ajal Balti maadest Rootsi saabusid, arvestatakse nii rootsi kui ka nõukogude kodanikeks, on rootsi debatis suurt tähelepanu äratanud.

Et siiakuuluvat probleemi õiglaselt ja rahuldavalt lahendada, teevad Eesti Komitee ja Eesti Rahvusnõukogu ettepaneku, et rootsi poolt võetaks algatus kokkuleppe saavutamiseks Rootsi ja Nõukogude Liidu vahel, nii et rootsi kodanikud, keda nõukogude seadusandluse järele ikka veel arvestatakse Nõukogude Liidu kodanikeks, lakkaksid olemast nõukogude kodanikud rootsi kodakondsusesse vastuvõtmisega.

Meie teada on Nõukogude Liit sõlminud mitmete teiste oma naabermaadega selliseid bilateraalseid konventsioone, mille järgi isik, kes saab Nõukogude Liidu kodanikuks, lakkab olemast tema eelmise päritolumaa kodanik.

Eesti Komitee ja Eesti Rahvusnõukogu juhivad oma kirjas tähelepanu sellele, et ülaltoodud ettepanek esitati 8. detsembril 1966 Eesti Komitee ja Eesti Rahvusnõukogu poolt Välisministrile. 27. detsembril 1966 vastas Välisministeeriumi juriidilise osakonna juhataja L. Källberg: "...kuna see probleem vajab põhjalikku uurimist, ei saa praegu kahjuks ettepaneku kohta seisukohta võtta."-

Kuna eelmisest kirjavahetusest on möödunud ligi 10 aastat, julgeme siinjuures uuesti ülalnimetatud ettepanekut esitada, eriti arvestades Teie eelseisvat külaskäiku Nõukogude Liitu. -

Nii lõpeb peaminister Olof Palmele saadetud kiri, millele on alla kirjutanud Eesti Komitee nimel esimees Heinrich Mark ja Eesti Rahvusnõukogu nimel esimees Johannes Mihkelson. (EK).

Kooperatiivi odavmüük

Käesoleval aastal on traditsioonilisele kevadisele odavmüügile lastud EKK raamatute arv eriti suur – tervelt 127 teost (89 A-seeriast, 38 B-seeriast). Nagu kirjastuselt kuuleme, on see tõenäoliselt viimne nii ulatuslik väljamüük, sest paljusid nimekirja võetuid on laos nii vähesel arvul, et võib arvestada nende lõplikku kadumist raamatuturult. Seepärast peaks igaüks läbi vaatama oma raamaturiiuli ja ruttama seal puuduvate tellimisega, muidugi kui neid sel korral veel saadaval on. Varsti pole neidki.

Ka on kirjastus tahtnud raamatuaasta puhul olla eriti vastutulelik hindade suhtes seepärast, et eesti raamatu traditsioon süveneks ka nendes kodudes, kus see on üsna nõrk, kus raamaturiiulil näed ainult mõnda üksikut eesti raamatut, kuigi majanduslikult võimalik oleks võinud olla hoopis teisiti.

Seekordne odavmüük pakub erakordset võimalust senist minnalaskmist heaks teha. Praegune nimestik sisaldab veel küllalt suure koguse algupärast eesti kirjandust. Kui mängida näiteks arvudega, siis võib käesolevalt odavmüügilt ostes kõik ilukirjanduslikud teosed saada 100-köitelise raamatukogu vähema kui 1000:- krooni eest.

Kas mõni ei tahaks korraga nii suure ning väärtusliku eesti raamatukogu omanikuks saada? Sest on ju näiteks poolteiskümmend romaani ja kümmekond luuletuskogu müügil kolm krooni tükk ja 10-numbriline monograafiate seeria maksab kr. 50:-.

B-seeria raamatuist on müügil "Universitas Tartuensis", "Eesti Vabariik", "Estlands Ansikte" jt. Koguni lastekirjadust on odavmüügile lastud.

Palutakse jälgida EPL-s avaldatud kuulutust või kirjutada või helistada kirjastusele (Fack 1, 220 03 Lund 3, 046-12 17 19 või 046-11 96 90) informatsiooni saamiseks ja tellimiseks. Kasutage ka võimalust raamatute postiga Eestisse saatmiseks. Sääraseid, mis on lubatud, leidub odavmüügil 20 teost.

Ühisabi pakkide vahendus

Saadame riietusesemete ja toiduainete pakke tolli ette maksmisega.

Laos olemas: Villased riided, jersey, crimplen, vihmavarjud jm.

Omad pakid saata: Estniska Samhjälpen, Box 15 112, 104 65 Stockholm.

Büroo asub: Kvarng. 3 B, 116 47 Stockholm. Tel. 08/42 35 53. Avatud kl. 10—17, laupäeviti suletud.

Muretseme loomaarsti tunnistuse!

Tollitasud endised. ***Nõudke hinnakirja!***

Paljak Norrköpingis:

Kasutame ära suurenenud enesesäilitusvõimalused

Miks on emakeel vajalik? Ivar Paljak andis siin ülevaate keeleteadlasta arvamisest:

– Pääle mõttevahetuse abinõu on keelel suur tähendus inimese intellektuaalses tegevuses ja tundeelus. Esimene keel- emakeel annab esimesedmõisted ja vormid mõtlemiseks ja kontaktideks ümbrusega. Keel mõjub seega tugevasti kaasa hilisemaks arenguks. Meie lapsed on kahekeelsed – eesti ja rootsi. Oskused mõlemis keeles pole võrdsed kuna eesti keelt kasutatakse peamiselt koduses ringis – rootsi keelt aga sõprade ringis, koolis, töökohal ja ametiasutustes. Keelt, mida ainult räägitakse kodus – köögikeel – ähvardab vaesestumine. On tehtud kindlaks, et lapse hilisemale edule kooli õpingutes on oluline hea emakeele tundmine. Teise ja kolmanda keele õppimine läheb kergemalt kui valdatakse emakeelt hästi.

Tekib nn. pool-keelsus — ei osata ei ühte ega teist keelt korralikult. Täielik keelevahetus on ka võimalik s.t. kui emakeelt üldse enam ei kasutata. Selle tulemuseks on aga tihti häired, näiteks laste võõrdumine nende vanematest. Tähendab, on vaja meie lastele õpetada emakeelt nii kodus kui koolis.

Puudutades eesti organisatsioonide kongressil fikseeritud eestlaskonna rahvuslikke vajadusi, mis on edasi antud Invandrarverketile ja valitsusele, märkis Ivar Paljak:

Kokkuvõttes võib öelda, et nüüd on meil seaduse alusel õigus olla eestlased Rootsimaal kui me tahame. Seaduse alusel saame oma lastele eestikeelset õpetust ja oma isetegevusele rahalist toetust. Nüüd kerkib küsimus: kas sellest piisab me rahvusgrupi säilitamiseks Kas abi ei tulnud liiga hilja?

Eesti organisatsioonide kongressil möödunud aasta novembris kui arutati eestlaste järelkasvu probleemi leiti, et me noorte hulgas on eestlus hääbumas. Noored räägivad omavahel vähe eesti keelt, abielusid eestlaste vahel esineb harva. Jõuti pärast vaidlusi siiski otsusele, et veel ei ole hilja ja et meie sihiks endiselt peab olema suunata eesti noori nii, et nad säilitaksid eesti rahvustunde, võiksid mõtteid vahetada heas eesti keeles ja oleksid teadlikud eestluse olukorrast.

Eestis ja välismaal, olles samaegselt lojaalsed asukohamaa kodanikud. Eestluse taimelavaks on kodu. Lapsed võõrduvad eestlusest tihti seetõttu, et nende vanemad pole olnud küllalt teadlikud kodu tähendusest rahvustunde arendamisel ja ei kasuta ära võimalust lastega tegelemiseks perekonna ringis. Kodust saamata jäänud eestlust ei saa asendada kooli ega noorteorganisatsioonidega. Ilma küllaldase kodu mõjuta ei saa kedagi praeguses olukorras võita eestlusele. Perekondades tuleb seega lastega aktiivselt tegeleda väikelapse east kuni teismelise eani.

Alles siis kui oleme teinud oma kodud eestilikuks- vanavaenematel on siin tähtis roll, võime arvestada, et riigilt saadud toetus annab soovitud tulemusi. Ilma kodude abita pole meil pikas perspektiivis lootusi säilitada oma ühiskonda.

Võrreldes teiste sisserändajate rahvusgruppidega oleme eriolukorras seeläbi et meil puudub emamaa, mis oma kodanikke toetaks moraalselt, sea duslikult ja kultuuriliselt. Meie emamaa, Eesti olukorras ja meie suhtlemises Eestiga pole aset leidnud põhimõttelisi muudatusi. Võime tunda sisemist rahuldust selle üle, et meie rahvas Eestis on säilitanud kindlalt oma rahvustunde ja viljeleb võimaluste piirides eesti rahvuskultuuri. Tugev rahvustunne ja vabadustahe ilmneb eriti eesti noorte hoiakus kodumaal.

Kõneleja illustreeris aga kodumaiste vaimuinimeste tegelikku olukorda võõra võimu all August Sanga luuletusega "Papagoid". Helsingi-deklaratsioon nägi ette inimõiguste ja -vabaduste parandamist, mida aga ilmselt okupant Eestis ei kavatse kohaldada.

Lõpetades kutsus Ivar Paljak eestlasi osa võtma ülemaailmsetest, et ühistundes ja sõpruses kinnitada usku, et ükskord on jälle vaba ja iseseisev Eesti.

Norrköpingi aktus toimus Djäkneparkeni kooli aulas. Aktuse avas Eesti Kodu esimees Jaan Allas. Kavas esinesid skautlikud noored melodeklamatsiooniga "Ma lillesideme võtaks", bass Valdek Jürisoo laulis Herbert Pürimetsa klaverisaatel, Alma Teder luges Heino Iubo "Sangarite hauad" ja segakoor laulis Joh. Äro juhtimisel. Lõppsõna ütles noorte poolt Jaan Adamson.

Suur raamatute odavmüük algas

EESTI KIRJANIKE KOOPERATIIV

Eesti Kirjanike Kooperatiivi raamatute odavmüük!

A-seeria (romaanid, novellikogud, memuaarid)
Hind kõites 5:—, brosh. 3:—:
Kivikas: Tulililled, Mäelo: *Vööras veri*, Mettus: *Süda peo peal*, Valgma: *Elu üksiklinnud*, Lundborg: Soomusautoga Eesti Vabadussõjas, Rumor: Kuldlind, Kolk: Väikemees, miks nutad?, Krusten: Neiuke läks roosiaeda, Kivikas: Verimust, Mäelo: Keerdsõlmed, Krusten: Huupi valitud, Saare: Müürilill, Mettus: Mask ja nägu, Willmann: Peotäis tuhka III, Krusten: Pikerpõld, Kolk: Et mitte kunagi võita.

Ainult köit. 5:—:
Kolk: Küla põleb, Krusten: Kaugelviibija käekõrval, Ekbaum: Kärestik, Kork: Neli musketäri, Krusten: Laul kõrgel kaldal, Helbemäe: Sellest mustast mungast II, Mägi: Karneval, Gailit: Muinasmaa, Kolk: Sulajää, Jaks: Eikellegi maal.

Köit. 7:—, brosh. 5:—:
Uibopuu: Lademed, Mäelo: Teised tuuled, Mettus: Soovimata külalised, Kangro: Keeristuli, Jaks: Mapp, Lindsaar: Ja sõdurid laulavad II, Mägi: Viimane paar, Kaljumägi: Tuuleveski, Türner: Siinpool Eedeni väravaid.

Köit. 10:—, brosh. 8:—:
Knagro: Emajõgi, Rumor: Aegade sadestus II, Ristikivi: Õilsad südamed, Kalmus: Juudas, Lindsaar: Paelamehed, Rumor: Krutsifiks, Mägi: Taalrimäng, Viirlaid: Seitse kohtupäeva, Jaks: Keldrist pööningule, Kork: Relvalood, Krusten: Hullumajast möödumisel.

Ainult köit. 10:—:
Kangro: Kivisild, Nõu: Tiiger, tiiger, Kõpp: Mälestuste radadel, III, Uibopuu: Mosaiik, Ekbaum: Kontvõõras, Kork: Tänavakuningad, Kangro: Must raamat.

Köit. 13:—, brosh. 11:—:
Mägi: Paradiisi väravad, Helbemäe: Pagejad, Ristikivi: Kahekordne mäng, Raud: Sulg ja raamat, Mettus: Ainus paradiis, Raag: Kõuepilvede saatel, Mägi: Neli emandat, Mäelo: Homne päev, Kork: Armud läinud, armud jäänud.

Köit. 15:—, brosh. 13:—:
Ristikivi: Lohe hambad, Warma: Diplomaadi kroonika, Mägi: Uued isandad, Ekbaum: Arm ja ahnus, Kalmus: Kadunud saar, Jaks: Aruanne, Mälk: Hommikust keskpäevani.

Ainult köit. 15:—:
Ristikivi: Põlev lipp, Uibopuu: Markuse muutumised, Rumor: Aegade sadestus I, A. Suits: G. Suitsu noorus, Ristikivi: Surma ratsanikud.

Köit. 17:—, brosh. 15:—:
Ristikivi: Nõiduse õpilane, Laretei: Saatuse mängukanniks, Kolk: Mõned päevad septembris, Mäelo: Elutegevuses, Kork: Tammiraiujad, Ekbaum: Varjude maja, Kallas: Pööripäevad, Ristikivi: Rõõmulaul, Nõu: Kord kolmapäeval, Pihla: Teed ja käijad, Ristikivi: Viime linn.

Ainult brosh. 15:—:
Nõu: Kass sööb rohtu, Kivikas: Kodukäija, Üle maa ja mere, Willmann: Peotäis tuhka II, Helbemäe : Ainult ajutiseks.

B-seeria raamatud:
Universitas Tartuensis — 33:—, Eesti VAbariik — 27:—, Meie maa IV — 14:—, Estlands ansikte — 24:—, Tont teab — 5:—, Gailiti mälestusteos — 6:—, Künnapas: Suured mõtlejad — 5:— ja 2:—, Kangro: Merre vajunud saar — 5:—, Suits: Eesti kirjanduslugu I — 8:— ja 5:—, Goethe: Faust II — 8:—, luuletuskogud à 4:—: Kangro: Puud kõnnivad kaugemale, Ivask: Oktoober Oklahomas, Ivask: Ajaloo aiad, luuletuskogud à 3:—: Lepik: Marmorpagulane, Rumor: Liivakella all, Kangro: Varjumaa, Mägi: Vastuhelgid, Kangro: September, Tuulse: Liiv ja lumi, Kangro: Suvihari, Mägi: Regivärsid, luuleantoloogia Eesti lüürika II — 10:—, lasteraamatud à 6:—: Nõu: Oi, oi, oi, mis juhtus, Ristikivi: Sellid ja Semud, lühimonograafiad à 5:— järgmistest kirjanikest: Ristikivi, Rumor, Krusten, Mälk, Kangro, Helbemäe, Lepik, Kivikas, ja Mägi: Lühike e. kirjanduslugu I—II.

Hindadele lisandub käibemaks, tegelik saatekulu ja postiluna puhul lunamaks. Tellimisel märkida, kas soovitakse kõit. või brosh.

Tellimiskupong:
Tellin eelneva/juurdelisatud nimekirja järgi
Nimi ja aadress: ....
....
....

Eesti kirjanike Kooperatiiv. Fack 1, 220 03 Lund 3. Postgiro 43 37 71-3, telef.: 046-12 17 19 (töö ajal), 046-11 96 90 (õhtuti).

Arvi Moor Boråsis:

Noortest oleneb meie säilumine vähemusena

— Noortest oleneb eestlaste säilumine minoriteedina siinses ühiskonnas. Võibolla leiavad nad mõne testsuguse, moodsama tegevusvormi kui seda on praegused organisatsioonid, mis asendaks neid ja annaks nendele innustavama mõtte ja sihi, ütles Boråsi Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel 22. veebruaril kõneleja toimetaja Arvi Moor. Aktuse korraldajaks oli Boråsi Eesti Selts ja kogunemine toimus Caroli koguduse väikeses saalis, kus aktus algas rahvuslipu sissetoomisega gdr. Põllu poolt.

Arvi Moor kõnelemas Boråsi aktusel.

Avasõna ütelja Erald Art, meenutades eestlaste vabadusmõtte lõkkelelöömisi muistsest ajast iseseisvuse väljakuulutamiseni, konstateeris, et Eesti Vabariigi aastapäevadel toimuvad kokkutulekud teenivad meie vabadusmõtte tugevdamist. "Mida rohkem meid on, seda võimsamalt saame õigustada oma nõuet Eesti vabastamiseks võõra võimu alt," ütles Eralt Art.

Pärast avasõna deklameeris Helene Sagrits Kristjan Meikupi luuletuse "Pool südant" ja seejärel austati kohalolevaid Vabadussõja veterane lillede kinnitamisega pintsaku reväärile.

Ettenähtud vaimulik talitus jäi ära õp. Kodrese haigestumise tõttu. Kuid Eesti Seltsi esimees August Jakobson võttis endale asendamisülesande. Tema algatusel lauldi "Issand, Sa hämaral ajal me vanemaid hoidsid" ja "Terviseid sull" saadan täna, kallis Eesti kodumaa" ning mälestati langenud vabadusvõitlejaid.

Aktusel kõneles toimetaja Arvi Moor, kes ütles kokkuvõttes järgmist:

— Saabusime maapakku noore ja moodsa kultuurriigi kodanikena.

Meil oli olnud võimalus kogeda, kui ruttu võib üks riik ennast üles ehitada, kui rahval on selleks tahet, rahvuslikku enesetunnetust ja õiget arusaamist. Ja kõige selle juures polnud me shovinistid. Me olime väga sallivad ega mõtelnud ainult iseendile. Seda kinnitab ilmselt kultuuromavalitsuse seadus, mis jõustus, kui riik oli alles seitse aastat vana.

Selle seaduse järgi oli igal vähemusrahvusel, kui tal oli vähemalt 3000 liiget, õigus oma kultuurautonoomiale. See asjaolu on esile tõstetav, et võrrelda sallivuse, humaansuse ja demokraatia seisukohalt äärmiselt noore vabariigi ja aastasadu vaba olnud ja ka vabadust kõrgesti hinnanud siinse riigi holakut vähemuste suhtes.

Meile anti küll lahkesti poliitilist asüüli, kuid meie sellekohased püüdlused kultuurautonoomia pinnal on jäänud seni tagajärjeta. Vaevalt võiks see tulevikuski teostuda, hoolimata sellest, et nüüd on hakatud vähemustele tähelepanu osutama.

Pärast 30. aastat maapaos me oleme ikka veel omaette minoriteet. Veel küllaltki tugeva südamikuga, ehkki äärtel on juba ka märgata ülevalgumist. See südamik peab ka oma järglaste eest hoolt kandma.

Jatkuvas sõnavõtus asetas toim. Moor peamise rõhu just järgluse küsimusele. Ta ütles:

— Usutavasti pühendatakse seekordsel rahvuspühal rohkesti tähelepanu meie järglusele maapaos — meie noorsoole, kes peab säilitama meie rahvusliku identsuse. See ongi olulisem kui miski muu. Meie noortest oleneb, kas ja kui kaua me püsime iseseisva minoriteedina ning etnilise rahvusgrupina — Rootsis, Ameerikas, Austraalias, Belgias ja mujal.

Viimasel ajal on tervitatava nähtusena erisle kerkinud tähelepanu osutus sisserännanuile. Rootsi võimud korraldasid erilise uurimuse selgitamaks sisserännanute probleeme. See on annud mitmeti positiivseid tagajärgi. Nüüd on lõpuks Rootsi poolel saanud mõistetavaks vähemuste soovid säilitada oma rahvuslikku olemust — keelt, kultuuri, omapära, traditsioone. Eriti toonitatakse emakeele õppimise vajadust ja võimaldatakse selleks majanduslikke ressursse. Ning arvestatakse minoriteetide ettepanekuid nende endi koolıküsimuste lahendamiseks.

Kõigil aladel pole kahjuks aga veel küllalt arusaamist. Nagu pressitoetus Eesti Päevalehele, kus õigustust selleks on püütud vältida mitmesuguste väänlemistega, Aga, võib-olla, laheneb seegi edaspidi?

Valitsuse vastutulelikkus esitab omakorda vähemustele endile suuri kohustusi. Meie osas ei ole need kohustused sugugi väikesed. Eriti mitte seetõttu, et noorte poolel on, nagu üteldud, juba "üleääre valgumisi". Peame ka arvestama, et see tugev südamik, mis on seni rahvuslikus tegevuses väga kindel ja aktiivne olnud, on siiski vananemise arvel närgenemas ega eelda vahest lubatud soodustuste kohast tegevuse rakendamist.

Julgeme aga siiski arvata, et liigne pessimism meie noorte suhtes ei pea paika. Ja see oleks ka nagu ebaloomulik, sest "tahtelühtluse ja pärivusliku elujõu tunnetus", nagu ütleb dr. August Annist, ei tohiks ju katkeda.

Kuid on siiski üsna tõenäoline, et noorusest ei saa siiski järglasi selles seltskondlikus tegevus, mida vanem generatsioon on sooritanud on organisatsioonides — seltsides ja ühinguis. Võib-olla leiavad nad mõne teissuguse, mõne moodsema tegevusvõrmi, mis võiks praegusi asendada ja annaks nende tegevusele innustavama mõtte ja sihi.

Kuuldavasti kuulutatakse aasta 1977 eesti noorte aastaks üle maailma. Siis peaks olema loomulik, et noored avavad oma soovide väravad, oma ideoloogilised seisukohad, tunnustavad oma rahvast kultuurilise ja etnilise tervikuna ja asuvad selle heaks igakülgselt ja energiliselt tööle, seades seejuures esikohale keele ja kultuuri säilitamise ja veelgi rohkem esikohale rahvusliku missiooni — vabaduse ja inimõiguste nõudmise oma rahvale kodumaal. Noortel on olemas kõik eeldused selgitustöö tegemiseks ükskõik kus. Keeleraskusi nendel selleks ei ole.

Noorte töö vajab aga toetamist. Kuidas seda teha? Siin saavad suurepäraselt kaasa aidata need organisatsioonid, millede tegevus on taltunud, kuid millede kassades on sinna aegade jooksul kogunenud summasid. Parimaks kaasaaitamise mooduseks on fond, olgu see siis kultuurfond, võitlusfond või midagi taolist. Sellega oleks ka "sureva" organisatsiooni nime säilitamine tagatud, ja hoopis auväärsemal viisil kui kiratseva tegevusega.

Fondide asutamisi on olnud siin ja seal — kultuurilisi ja õppefonde. Näiteks Göteborgi Eesti Seltsi juures on Martin Pommeri mälestusfond. Lundis on Eesti Vabadusliidul võitlusfond. Stockholmis on mitmeid fonde. Ja neid on mujalgi. Ning samme astutakse ka Eesti üldfondi loomiseks.

Aga kohalikud fondid, kui nende loomine on võimalik, peaksid siiski olema noorte tegevust edutavad. Selleks, et järelpõlve ideed ja sõnad pääseksid mõjule. Sõnal on rahvuslikus võitluses kaaluv osa.

Kõnele järgnesid Boråsi Laulugrupi ettekanded J. Remmeli juhatusel.

Lõppsõna ütles August Jakobson, toonitades eesti vaimu ja meele edasielamist ja aja saabumist, mil piiritõkked kõrvalduvad.

Hümni laulmise järel toimus rahvuslipu väljaviimine. Ning siis jatkus sõbralik-üksmeelne viibimine kohvilauas.

Rud. Schmuul Alingsåsis:

Aktused tuleks siduda demonstratsioonidega

ALINGSÅS (EPL) — Alingsåsis tähistati Eesti Vabariigi aastapäeva laupäeval, 21. veebruaril Linna koguduse suures saalis. Selle korraldas EELK Alingsåsi Pihtkond koostöös Pihtkonna Naiskoguga. Aktuse eel pidas õpetaja August Raidur jumalateenistuse, kusjuures mälestati ka kõiki eesti vabaduse eest langenuid. Jumalateenistus lõppes hümni laulmisega. Aktuse avas Ruut Paglant, kes üsna lühidalt vaatles olukorda kodumaal ja palus siis kõneks sõna võtta kalanduskonsulent Rudolf Schmuuli.

Rud. Schmuul oli aktusekõnelejaks.

Kõneleja andis esmalt tagasiulatuva ülevaate Eesti Vabariigi väljakuulutamisest ja aastapäevade pühitsemisest külakoolimajades ja linnateatreis. "Kuid aastast 1940 ei ole saadud enam neid Eestimaa kodasid eesti lipuvärvidega kaunistada," ütles kõneleja, kes vaatles edasi veel lühidalt Vabadussõja mälestussammaste hävitamist punaste poolt, "millede asemele külvati umbrohuseemet ja vaenu".

Siis puudutas kõneleja küsimust, mida peaksime tegema, et meie vabaduse ja iseseisvuse nõudmised leiaksid siinsel asukohamaal suuremat tähelepanu. Sellega ühenduses ütles ta kokkuvõtes järgmist:

— Tekib küsimus, kas meie, kes elame paguluses, tegutseme küllalt sihikindlalt ja kas me oleme kõik võimalused ära kasutanud selgitamaks oma kodumaa ikestust avalikkuse ees? Ei, me ei ole kõiki võimalusi selleks kasutanud, ja noortel võib-olla on õigus, kui nad ütlevad, et me oleme takerdunud liigselt oma traditsioonidesse.

Vabariigi aastapäeva aktuste korraldajad näevad vaeva ja teevad tööd, et saada nii pidulikku raami kui vähegi võimalik selle päeva ümber.

Ollakse koos dekoreeritud saalides, kuulatakse aktusekõnet, ettekandeid ja pühakirjasõnu. Ning koosolijail on pühalik-pidulik tunne. Sageli võtab aktusest osa ka siitmaa poliitik, hariduse- või ühiskonnategelane ja kõneleb kauneid sõnu ühtekuuluvusest, millest aga rootsi ajakirjandus kas ei avalda üldse midagi või avaldab üsna lühidalt.

Kõik need ilusad sõnad, mis sel küünlakuul üteldakse, jäävad kahjuks siinsele avalikkusele teadmatuks, ja vabaduse nõue, mis me neil koosviibimistel esitame, ei pääse lihtsalt siinse ühiskonna ette. Meil on aga laiemas ulatuses vaja nii siinse kui teiste vabade maade ja rahvaste arusaamist ja nende abi meie vabadusvõitluses.

Mida me siis teha saame? Meil on ju palju organisatsioone, kultuurilisel, poliitilisel alal ja muudel aladel. Kõik need töötavad ühise sihiasetusega — saavutada õiglus, vabadus ja iseseisvus kodumaale. Need organisatsioonid on — nii peame tõdema — eestluse kasuks väga palju ära teinud. Kuid siinse maa päriskodanikud teavad meist ja meie kodumaast üpris vähe. Meie demonstratsioonid vabaduse ja õigluse nõudmiseks on olnud väga tagasihoidlikud. Meie apellid on jäänud ainult hääleks kuivas kõrbes. Küsimusele, mida siis teha, pole lihtne ega kerge vastata.

Ennekõike on meil vaja eneseja sihikindlust ning ühtekuuluvuse tunnetust. Me peame probleemidele lähemalt silma vaatama ja mälestuslikud mõttekäigud tagaplaanile asetama.

Võtame näiteks Vabariigi aastapäeva aktuse Stockholmis. Üteleme, et inimesi on koos tuhat või veelgi rohkem. Mälestatakse neid, kes võitlesid meie vabaduse eest ja ehitasid üles vabariigi. Esitatakse saavutusi, mida me suure töö ja vaevaga 20 aasta jooksul võisime endi arvele kirjutada. Saavutusi oli kõikidel aladel. Ollakse tänulikud ja rõõmsad selle üle, et kõik on hästi õnnestunud ja et on veel eestlasi, kes võtavad osa meie ühistest pidupäevadest.

Seega peaks ju kõik korras olema. Olnuksime vabas Eestis, siis oleks pidanud see nii ka olema. Kuid nüüdsel detente'i-ajastul tundub, et midagi puudub. Meie vabaduse nõudmine kodumaale peaks sündima paralleelselt nii oma ringkonna dekoreeritud saalis kui ka tänaval ja turuplatsil. Seda moodust pole meie seni kasutanud.

Kujutlegem, milline demonstratsioon, kui kõik need tuhat inimest Stockholmi kontsertsaalist ühineksid rongkäiguks Eesti lippudega ja Eestile vabadust nõudvate loosungitega südalinnas! Oleks päris kindel, et vabaduse ja iseseisvuse nõudmine Eestile, mis esitati pidulikul aktusel, sel viisil jõuaks massimeediumi kaudu ka rootsi rahva ette, kes kahjuks ei tea kuigi palju Baltikumist ja sealseist kolmest endisest iseseisvast kuid nüüd ikestatud riigist. Demonstreerida ja nõuda vabadust meie kodumaale — selleks on võimalus igas asulas ja linnas, kus on eestlasi.

See on üks mõttekäike, millele tuleks edaspidi suuremat tähelepanu pöörata. Peame tänavale minema demonstreerima, et nõuda vabadust oma okupeeritud kodumaale ja ikestatud rahvale!

Rudolf Schmuul lõpetas oma aktusekõne sõnadega: "Mustad pilved katavad meie kallist kodumaad. Kuid me usume ja loodame, et valgus saavutab kord võidu pimeduse üle. Valguse tuleku kiirustamiseks peame koordineerima oma tegevuse ja koondama oma püüdlused kindlate ja reaalsete olukordade ümber. Me ei tohi kaotada usku õigluse võitu, meie õigusesse elada ja töötada oma suveräänses Eesti Vabariigis."

Rein Kallasmaa luges katke Jaan Lattiku jutlustekogust (Foto Elmar Märtin).

Eesti Sihtkapitalile Kanadas annetatud üle 25 000 dollari

Aastavahetusel elavenud laekumiste hulgas saabus Eesti Sihtkapitalile Kanadas 5 000 doll. annetuse, mis ei ole seotud erisoovidega, andis Eesti Sihtkapital Kanadas käsutusse aiandusteadlane Alex. Haavaniit.

Seega on hr. Haavaniit teinud järjekordse märkimisväärse majandusliku panuse, mis koos varem annetatud summaga on nüüd kokku 11 000 doll.

Hr. Haavaniidu selline panus eestluse viljelemise ja püsimise kindlustamiseks on erakordne.

Aiandusteadlane Alex. Haavaniit on eesti ühiskonas hästi tuntud aiandusäri omanikuna. Hr. Haavaniit, kes oma hariduse sai Eesti Vabariigis mitme riikliku stipendiumi kaudu, mainis juba esimese annetuse tegemise ajal Eesti Sihtkapital Kanadas esimehele, et ta tunneb end tänuvõlglasena Eesti Vabariigi ja oma rahva ees ning ta sooviks on alati olnud seda kuidagi tasuda.

Omades selleks nüüd võimalusi püüab ta seda teha teadmisel, et sellest on kasu eesti rahvale praegusel raskel ajajärgul.

Eesti Sihtkapital Kanadas tegevusulatus laieneb pidevalt ja ikka rohkem organisatsioone, ettevõtteid ja üksikisikuid on kasutamas võimalusi, mis Eesti Sihtkapital Kanadas pakub. Lühema kui kahe aasta jooksul laekunud annetuste kogusumma on juba ületanud 25 000 doll. Ligikaudu 55% sellest summast on erisoovidega seotud annetused ja 45% laekumised, mille kõige otstarbekamalt rakendamise õigus on antud otseselt Eesti Sihtkapitalile Kanadas.

Viida Juse Londonis

LONDON (EPL) — Viida Juse esitas oma mitmepalgelist kunsti Londoni Mayfair müügigaleriis, olles esimene eesti kunstnik Inglismaal, kes Londonis personaalnäitusega esineb.

RA-ballile Strand Hotellis

Raamatuaasta ball toimub 20. märtsil 1976, algusega kell 19 Strand Hotelli piduruumides Eesti Kultuuri Koondise ja Stockholmi Eesti Naiskoori ühisel korraldusel.

Ettekannete osas proloog Kalju Lepikult, laulab Stockholmi Eesti Naiskoor Toomas Tuulse juhatusel ja Andres Grosenius (bariton), klaveril Toomas Tuulse. Tants Rein Tubina orkestri saatel.

Supee hind on 75 krooni isikult. Lauad on 10-ne kohalised. Riietus: smoking või tume ülikond.

Laudade ettetellimine E. Kultuuri Koondise bürroos, Wallingat. 32-I, tel. 11 31 16. Büroo on avatud esmaspäevast reedeni kl. 10—17, neljapäeviti kl. 11—19.

Tunnustuse taotleja matused

NEW YORK (EPL) — Viimane liige eestlaste delegatsioonist, milline Eesti Vabariigi loomise järele käis USA presidendilt Hardingult meie iseseisvusele tunnustust taotlemas, kapten John Tiedeberg, suri 25. jaanuaril Fort Lauderdales Florida osariigis USA-s ja maeti New Yorgi lähedal Teaneckis praost Kiviranna poolt.

Eestile tunnustust taotlevas delegatsioonis oli Tiedeberg koos õp. Conrad Klemmeriga juhtivateks inimesteks. Tiedeberg lahkus Eestist 70 aasta eest, kuid võitles ja tetutses USA-s oma kodumaa ja rahva kasuks. Järelehüüdjate hulgas matusell olid Eesti Rahvuskomitee esimees USA-s Ilmar Pleer ja EELK konsistooriumi abipresident Gottfried Redl. Kadunu oli nimelt eesti koguduse asutajaid a. 1929.

● *Leinateated*

Vancouveris Kanadas suri 31. jaan. Alex Põld, sünd. 23. märtsil 1893 Saaremaal.

Eskilstunas suri 17. veebruaril Johannes Maasing, sünd. 9. novembril 1895. Kadunu oli pensioneerimiseni ametis Alfa Laval Pressbolagetis.

Stockholmi õpilaste koolitee

Lapsed harjuvad kiiresti Kooli organid abistavad vajaduse korral meeleldi

Stockholmi Eesti Algkool teenindab väga laialdast piirkonda, nimelt tervet Suur-Stockholmi. See aga tähendab, et õpilaste koolisõidud võivad olla väga pikad. Teadagi on see tõik vanematele suureks probleemiks, eriti nendele, kes saadavad oma lapsi esmakordselt kooli. Palju on neid vanemaid, kes sõitude tõttu pole üldse julgenud oma lapsi Eesti Algkooli saata. Siiski näitavad paljude aastate kogemused, et lapsed üsna kiirelt, tihti juba paari nädalaga, õpivad oma koolitee ja -sõidud selgeks.

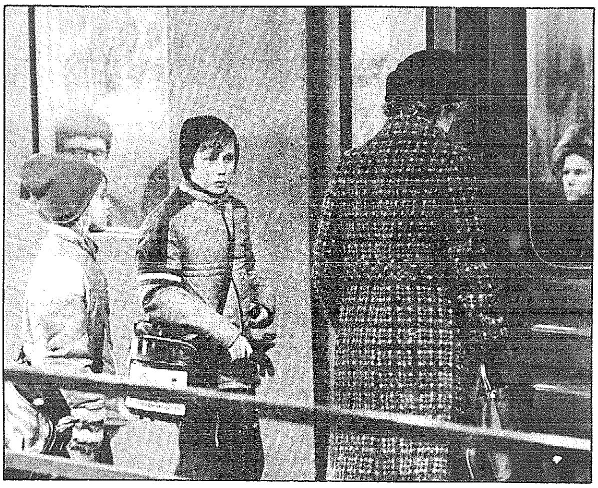

Jaan ja Linda Joandi teel koju Vanalinna T-jaamast. (Foto Loor).

Tyresö lapsed valmis kojusõiduks. Ees paremal Rein Metsik ja Jaan-Erik Kibal, kellega vestlesime. (Foto Loor).

Ka kooli juures töötavad organid, näiteks Sõprade Selts, aitavad vajaduse korral leida menetlusi laste sõitude korraldamiseks.

Et aga teada saada kuidas lapsed ise suhtuvad sõitudesse, vestlesime nendega ja toome alljärgnevalt ära, mida nad jutustasid.

REIN (6. klass)
JAAN-ERIK (4. klass)

Rein ja Jaan-Erik elavad mõlemad Tyresö kommuunis, paari kilomeetri kaugusel Bollmora tsentrumist. Nad pääsevad kooli bussi ja T-rongiga. Nende bussipeatused asuvad kodude läheduses ja vahetevahel saavad nad ka teineteise kõrval istuda.

Buss teeb mõned tiirud kohalikel tänavatel ja sõidab siis otse linna, Medborgarplatseni T-rongi jaamani, kust saab edasi Vanalinna ja Eesti Algkooli.

Nad peavad kodudest lahkuma enam kui tund aega enne tundide algust, et õigeks ajaks kell 8.55 kohal olla. Ka pärast kooli lõppu 14.55 võtab kojusõit aega umbes tund. Rein kõneleb oma koolisõidust:

— Saan hommikul bussis istekoha, kuna astun peale ühest esimestest peatustest. Bussisõit ei ole igav, kuna kasutan aega lugemiseks. Loen raamatuid ja vahest ka pildisarju. Vahest jutlen Jaan-Erikuga, kes sõidab sama bussiga. Neil hommikuil aga kui olen koolipolitseinik, sõidan alati varem ja olen seetõttu bussis omaette.

Jaan-Erik ütleb omalt poolt:

— Mina ka loen bussis, kuna saan samuti istekoha ja lugemine mulle meeldib. Bussisõit kestab enam kui 20 minutit, nii jätkub aega lugemiseks küllalt.

Küsimusele, kuidas nad oma esimesel kooliaastal sõitma õppisid, vastavad mõlemad, et nad tegid esimesed sõidud koos vanemate õdedega, kes juba käisid eesti koolis.

Küsime Reinu ja Jaan-Eriku käest, kas nad kunagi on valesti sõitnud. Rein vastab:

— Esimestel kooliaastatel juhtus paar korda selline asi, et jäin T-rongil tukkuma. Kord ärkasin alles S:t Erikspiani jaamas ja pidin siis kuidagi katsuma tagasi sõitma. See õnnestus hästi.

Jaan-Erik:

— Mina ei ole iialgi valesti sõitnud, küll olen aga aidanud uusi bussijuhte õiget teed leida.

Küsimusele, kas nad ka kodus teineteisega mängivad, vastavad mõlemad, et nad elavad teineteisest siiski natukene eemal ja mängivad seetõttu enamasti oma rootsi sõpradega.

Nüüd talvel on mõistagi käimas talisport, suvel aga organiseeritakse luuremänge ja lüüakse jalgpalli.

JAAN (5. klass)

Jaan elab Rönninges, otse Södertälje külje all. Tema koolitee on üks pikemaist. Kuna aga Jaan sõidab kooli pendelrongiga, läheb sõit suhteliselt ruttu (35 min) ja ta ei pea kodust lahkuma enne kui umbes kell kaheksa.

Peale selle on pendelrong kaunis mugav liiklusvahend, kus on võimalik hästi istuda, lugeda või aknast välja vaadata, mida näiteks T-rongidel alati teha ei saa.

Jaan pajatab:

— harilikult jalutan jaama, aga kui vihma sajab, sõidan õega (Linda, 3. klass) bussiga. Kui tahame, saame rongil alati istekohti, kuid alati me istuda ei tahagi, vaid seisame niisama või liigume.

— Mõnikord sõidan kooli pool tundi varem, sest siis jõuan koolis koos teistega enne tundide algust veel jalgpalli, hokit või korvi mängida. Pärast lõunat tohime viimasest tunnist mõni minut varem lahkuda, nii jõuame kella neljaks koju.

— Ka koju sõites on rongil vabu kohti küllalt, nii et saab istuda ja puhata. T-rongiga sõidame ainult ühe jaamavahe, T-Centralist Vanalinna ja vastupidi.

Jaan ei hakanud Eesti Algkoolis käima esimesest kooliaastast alates, vaid alles kolmandast. Ta ei ole ainus selline õpilane, viimastel aastatel on mitmeid õpilasi tulnud eesti kooli üle rootsi algkoolist. Kuuleme Jaanilt:

— Hakkasin eesti koolis käima kui õde pidi alustama esimeses klassis. Varem käisin kodu kõrval asuvas koolis. Alguses, paar esimest nädalat, sõitis meiega kaasa ema, sest Linda oli väike. Pärast sõitsime ise. Eesti koolis mul meeldib, kodus aga mängin iga päeva oma vanade koolisõpradega.

TIINA-LY (3. klass)
EERIK (1. klass)

Tiina-Ly ja Eerik elavad Kallhällis, Järfälla kommuunis, koolist umbes 25 km kaugusel. Ka nendel on võimalik sõita kooli pendelrongiga, nii et sõit uksest-ukseni võtab aega vähem kui tund. Tiina-Ly:

— Ema viib meid harilikult autoga jaama, aga vahest sõidame ka bussiga. Rongil loeme raamatuid. Olen sääl näiteks läbi lugenud Astrid Lindgreni "Bröderna Lejonhjärta" ja "Pipi Pikksuka". Eerik loeb vahest seeriaid. Kui mul sobiv tuju on, siis koon või heegeldan.

Eerik, kes sooritab koolisõite juba teist poolaastat, tundub olevat vilunud reisija. Hommikul sõidab ta koos õega, kooli lõppedes üksi, sest tema tunnid lõpevad varem. Eerik räägib:

— Esimene kord kui sõitsin üksi, kartsin natuke, aga see ei olnud ju midagi. Nüüd aga sõidan iga päev ise. Ka Kallhälli jaamast sõidan ise bussiga koju, aga Tiina-Lyle tuleb vanaisa vastu. Ma ei ole kunagi valesti sõitnud.

MARTIN (2. klass)

Martin elab Hässelby Strandis, seega Stockholmi kommuuni piirkonnas. Sellegipoolest on tal pikk sõit, kuna ta peab iga päev T-rongiga sõitma, mis Hässelby kandist sõidab Vanalinna umbes 35 minutit. Martin oma sõidust:

— Sõidan täitsa üksi, ainult kui ema töö asjus linna sõidab, oleme seltsis. Lähen kõigepealt bussipeatusse, kust pean 4-5 peatust sõitma edasi T-jaama. Rongil loen vahest seeriaid.

— Kord sõitsin kooli peatusest mööda ja sattusin Slusseni, üks jaamavahe kaugemal. Säält siis sõitsin bussiga edasi vanaema juurde, sest teadsin missuguse bussiga peab sõitma. Vanaema aitas mind kooli.

LEANE (1. klass)

Leane elab Sundbybergis ja sõidab iga päev kooli oma isaga. Leane annab oma koolisõitudest täpse kirjelduse:

— Hommikul sõidame bussiga kas paremale või vasakule. See, mis läheb paremale, viib meid S:t Erikspiani T-jaama, teine Hallonbergeni jaama. Säält sõidame T-rongiga edasi kooli. Kooli lõppedes saan kooliõe ema autoga koju. Kui aga autol juhtub midagi viga olema, siis sõidame teistmoodi. Vahest on ema pärast viimast tundi vastas. Rongil olen lugenud "Pipi Pikksukka".

RAIVO RANDES

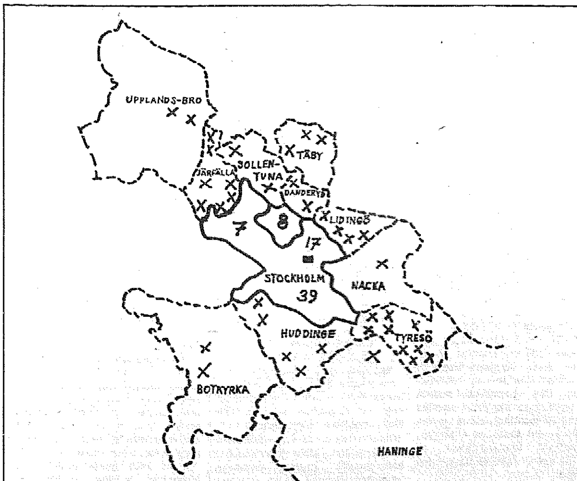

Kaardil näeme kuidas Eesti Algkooli lapsed on jaotatud Suur-Stockholmi kommuunide vahel. Stockholmi kommuun ja ka Solna-Sundbyberg on piiristatud rasvaste joontega ja õpilaste arv on ära märgitud linnaosade kaupa. Äärekommuunides vastab ristide arv laste arvule. Kooli asukoht on musta nelinurga juures Vanalinnas.

Algkool tähistas E.V. aastapäeva

Eesti Vabariigi 58. aastapäeva aktus Stockholmi Eesti Algkoolis toimus teisipäeval 24. veebr. 1976 kell 12.00 kooli aulas. Aktuse avas koolijuhataja Henno Kirikmäe, mille järele õpetaja Thomas Vaga pidas päevakohase palvuse ning kõne. Ta tõi ilmekaid näiteid eesti keele õige omandamise vajadusest ja selle väärtusest meie vabade eestlaste hulgas.

Õpilased esitasid klaveripala, päevakohaseid deklamatsioone ja laule. Õpilaste ettekannete järele tõi tervitusi Ameerika eestlastelt ja noortelt Herman Lane-Lahesalu, kes viibis aktusel oma tütre Kai'ga. tama südamlikus pikemas sõnavõtus tõi ta ilmeka ja noortele arusaadava näite kodu, kooli ja kasvatuse tähtsusest!

Noorte kaelkirjakute ja lõvide vanematel ei tarvitse muretseda, et nende lapsi kaelkirjakutena ja lõvidena ei tunta. Eesti laste vanemad ja õpetajad peavad aga selleks hoolsat tööd tegema, et eesti lastest väärikaid järglasi kasvatada.

Lõppsõnas end. koolijuhataja Udo Juuno tänas õp. Vaga, kõiki aktuse külalisi, lastevanemaid, esinejaid ning ko.. W. Saarsen'it kooli vanemate klasside õpilastele Eesti Vabariigi aastapäeva puhul saadetud trükitud äratõmmete "Manifest kõigile Eestimaa rahvastele" eest. Aktus lõppes hümniga.

Terror USA koolides

Ajakiri "U.S. News & World Report" toob mitmeküljelise artikli terrorist ameerika koolides. Selles öeldakse, et koolides on vägistamised tõusnud 40 prots., röövimised 37 prots. ja kallaletungid õpetajatele 77 prots.

Mõnes koolis on nüüd kasutusele võetud eriti naisõpetajate poolt ümber randme kantav kahe-suuna-raadiod, mille abil on võimalik kohe abi kutsuda, kui talle kallale kiputakse. Paljudes koolides teostatakse õpilaste elektroonilisi läbiotsimisi nende kooli tulemisel, et leida relvi.

Artikli juures on toodud Edmund Valtmani värvitrükis karikatuur terrorist koolides. Naisõpetaja on koridoris maas, riided rebestatud, asjad mööda põrandat laiali. Sellal kui politseinik kirjutab protokolli, ütleb koolijuhataja: "Ainult kolmas kallaletung täna — see on päris normaalne ühe koolipäeva kohta." (VES).

• Kohalik elu

STOCKHOLM

Algkooli informatsioon

Stockholmi Eesti Algkool korraldab kolmapäeval, 10. märtsil kl. 18 kooli ruumes Svartmang. 20—22 tutvumisõhtu. Kavas: Kooli ruumidega tutvumine ja informatsioon kooli kohta. Kõik on teretulnud. Kool loodab rohket osavõttu.

STOCKHOLM

Peakoosolek

Vabaõhuühing Veskijärve osanikke kutsutakse osa võtma ühingu peakoosolekust, mis peetakse laupäeval, 20. märtsil kl. 12 Hägersteni Uppenbarelse kirikiku noorte ruumes, samas kus möödunud aastatel. Lähim metroojaam on liinidel 13 ja 15 Aspudden. Kiriku juures on nii Bäckvägenil kui Fastlagsväegnil head autoparkimise võimalused.

Päevarkorras koosoleku rakendamine, otsus koosoleku korrapärase kokkukutsumise kohta, aruanded (tegevus- majandus ja revisjoni komisjoni), juhatuse vastutusest vabastamine, tegevuskava 1976, eelarve 1976, valimised, kohal algatatud küsimused.

Peakoosolekule järgneb kohvilaud.

KARU
LIPKOND STOCKHOLM

Lõppvaatus Angoolas Pettumus lääne vastu

Nüüd kus Angoola sotsialistlik Rahvaliikumine N. Liidu relvade ja Kuuba sõdurite toetusel on vallutanud juba peagu kogu Angoola, mida USA ja teised lääneriigid ükskõikselt pealt on vaadanud, hakatakse läänemaailma ajakirjanduses ja poliitilistes ringkondades kaaluma, millised võivad olla selle Moskva uue vallutuse tagajärjed pikemas perspektiivis. Väljavaated on võrdlemisi häirivad, kuna Angoola strateegilise positsiooni tõttu avanevad venelastele ja nende kohalikele käsilastele suurepärased võimalused kommunistlikku ideoloogia levitamiseks kogu Aafrika ulatuses ning Angoola naabritele majandusliku surve avaldamiseks.

Angoola langemine kommunistide valdusesse on möjunud eriti tugeva shokina naaberriikides Zambias, Zaires ja Löuna-Aafrikas, kes kõik toetasid Angoola antikommunistlikkegruppe.

Kuna kommunistlik Rahvaliikumine on saanud juba ametliku tunnustuse Aafrika riikide enamuse poolt ning on seega kujunenud Angoolas seadusepäraseks rezhiimiks, siis oletatakse, et Zaire ja Zambia saavutavad teiste Aafrika riikide survel Angoola kommunistidega mingisuguse kompromissi, millega kaasa ei saa minna valgete ülemvõimu alla kuuluv Löuna-Aafrika, keda juba aastaid on rünnatud sealse rassipoliitika pärast.

Viimased andmed Angoolast ja Löuna-Aafrikast lasevad siiski oletada, et ka Löuna-Aafrika valitsus on alustanud salajasi läbirääkimisi Angoola kommunistidega, et saavutada olukorra stabiliseerimiseks ja rahu säilitamiseks Aafrikas mingisugust kompromissi.

Löuna-Aafrika sammud on seda möistetavamad, et lääneriigid jätsid Löuna-Aafrika täielikult üksi ning Ühendriigid keeldusid Löuna-Aafrikaga koostööst Löuna-Aafrikas valitseva rassipoliitika pärast.

Selle poliitika rakendamisel kordub tavaline nähe, et lääneriigid on väga tundelised kui neid süüdistatakse koloniaalja rassipoliitikas, kuna N. Liit, kes on koloniseerinud Balti riigid ja terve rea teisi riike, esineb allaheidetud rahvaste vabastajana ja inimkonna heategijana.

Lääneriigid ei ole seni ajani suutnud läbi raiuda seda N. Liidu propaganda Gordion'i umbsölme ehkki selleks leidub küllaldaselt võimalusi. Sellega katsetas USA endine peadelegaat Liitunud Rahvaste Organisatsioonis Patrick Moynihan, kuid tal tekkisid sealjuures vastuolud USA välisministeeriumiga ja teiste lääneriikide diplomaatidega, kes ei pooldanud Moynihani agressiivset poliitikat, kuna see võib nende arvates häirida N. Liidu ja läänemaailma vahelist detente poliitikat.

Löuna-Aafrika sõjaväeüksused asuvad praegu Angoola löunaosas, kus nad kaitsevad sealseid jõujaamu pealetungivate kuuba üksuste vastu. Kuubalased on viimaste andmete kohaselt Löuna-Aafrika liinidest ainult 1600 km kaugusel ning on peatanud oma pealetungi, et oodata Angoola kommunistliku valitsuse ja Löuna-Aafrika vaheliste läbirääkimiste tulemusi.

Angoola valitsus nõuab Löuna-Aafrikalt kõigi sõjaväeüksuste väljaviimist Angoolast, millega Löuna-Aafrika peaks kommunistide valdusesse jätma suured niisutusseadmed ja jõujaamad, millede väljaehitamiseks ta on investeerinud 300 miljonit dollarit.

Need seadmed on olulise tähtsusega Löuna-Aafrika kontrolli all olevale Edela-Aafrikale, keda kommunistid võivad hakata kimbutama elektrienergia äralõikamisega.

Angoola praegust olukorda iseloomustab võib-olla kõige paremini sealne antikommunistide juht Molden Roberto, kes lubab võitlust kommunistide vastu iga hinna eest jatkata ja mainib sealjuures, et ta on pettunud Ühendriikidest ja teistest lääneriikidest, kes alati on üks söda venelastest järel ning kes on rakendanud detente poliitika, mida võib nimetada farsiks.

"Teie olite põlvili Hitleri ees, siis Stalini ees ja nüüd põlvitate Brezhnevi ees," ütles Holden Roberto kibestunult ühele prantsuse ajakirjanikule. (VE/K.A.)

Kohalik elu

ALINGSÅS

ES peakoosolek

Kui pidupäevad on pühitsetud ja aktuseköned peetud, astub argipäev oma mõnude ja muredega taas meie ellu. Eks ole iga eestlase kohus koonduda oma eesti seltsi ümber, toetada, julgustada ja õhutada teda tema ideelistes ja eestlust säilitavates üritustes. Laupäeval, 6. märtsil kl. 17 koondugem jälle Alingsåsi Eesti Seltsi peakoosolekule Lendali (end. Central-kooli) hoovil asuvasse punasesse majja. Tere tulemast kõik, kes austavad eestlust ja püüet selle alalhoiuks, tere tulemast nii praegused kui ka tulevased seltsi liikmed. Naudime koos ka kohvilauda ja muusikalis-sönalisi ettekandeid.

BORÅS

Peakoosolek

Borási Eesti Pensionäride Ühingu korraline aastapeakoosolek on 21. märtsil kl. 15 Moderata Samlingspartieti ruumes Storg. 21. **Päevakorras koosoleku rakendamine ja avamine, 1975 tegevus- ja rahaline aruanne, 1976 liikmemaksu määramine, 1976 tegevuskava ja rahaline eelarve, valimised põhikirja järele, läbirääkimised.**

Pärast koosolekut kohvilaud. Pensionäride ühing kutsub üles kõiki eesti pensionäride Boråsis, kes veel ei ole ühingu liikmed, astuma liikmeks. Kõik on teretulnud.

LUND-MALMÖ

Pensionäride kokkutulek

Pensionäride ühingu järgmine kokkutulek on esmaspäeval, 8. märtsil kl. 14 Eesti Majas Lundis, tere tulemast kõigile.

UPPSALA

Filmiõhtu

Uppsala Eesti Skautlike Noorte Söprade Selts koos Narva lipkonnaga korraldab laupäeval, 13. märtsil kl. 17 Eesti Kodus, Geijersg. 12 filmiõhtu, mis peaks huvitavaks kujunema nii vanadele kui noortele. Tublid ja energilised skaudid on suvel 1975 peetud Maailmalaager Metsakodus viibides jäädvustanud põnevaid momente oma filmides ja demonstreerivad neid omapoolsete "ääremärkustega". Enne filmide näitamist serveeritakse kohvi.

Tere tulemast!

Keelenurk

ÜLEARUSEID JA VAJALIKKE SÖNU

Laused, olgu kõnes või kirjas, on tihti koormatud liigsete sõnadega, mis teevad väljenduse kohmakaks või koguni koomiliseks. Teisest küljest jälle jäetakse välja vajalikke sõnu, mistõttu tähendus jääb puudulikuks või ebaselgeks. Näited on osalt võetud J. Aaviku "Eesti õigekeelsuse õpikust ja grammatikast". Halvemale lausele järgneb parem.

'mis ka **ei** oleks' — mis ka oleks. 'mis te ka **ei** teeks' — mis te ka teeksite. 'kuhu ta ka **ei** läheks' — kuhu ta ka läheks. 'ega ta **ei** tule' — ega ta tule. 'ta läks **ja ei** tulnud enam tagasi' — ta läks ega tulnud enam tagasi. 'seda teadsin **ma** küll' — seda teadsin küll. 'siis läksime **me** edasi' — siis läksime edasi. 'siis tulite **te** tagasi' — siis tulite tagasi. (Halvakõlaline meme-tamine ja tete-tamine.) 'sina, kes **sa** oled vanem' — sina, kes oled vanem.

'küsis minu **käest**' — küsis minult. 'ulatas mulle **oma** käe' — ulatas mulle käe. 'see on **üks** imelik nähtus' — see on imelik nähtus. 'ja nõnda see oli **ka**' — ja nõnda see oligi. 'meele- **ära** heitlik' — meeleheitlik. '**ära** hävitatud linnad' — hävitatud linnad. 'see oleneb sellest **ära**' — see oleneb sellest. 'ta tõuseb iga hommiku kell viis **üles**' — ta tõuseb iga hommiku (e. igal hommikul) kell viis. 'ta valis kõige suurema õuna **välja**' — ta valis kõige suurema õuna. 'leinasin teda kaua **taga**' — leinasin teda kaua. 'ta lisas sellele veel mõned sõnad **juurde**' — ta lisas sellele veel mõned sõnad. 'ta on professoriks Stokholmi ülikooli **juures**' — ta on professoriks Stokholmi ülikoolis. 'hea tahtmise **juures** võib seda teha' — heal tahtmisel võib seda teha.

Eriti levinud on sõna 'peal' tarvitamine. 'jäi rongi **peale** hiljaks' — jäi rongile hiljaks. 'tellisin lehe kolme kuu **peale**' — tellisin lehe kolmeks kuuks. 'sai uue koha **peale**' — sai uuele kohale. 'ta on reisi **peal**' — ta on reisil. 'iga sammu **peal**' — igal sammul. 'hakkas oma käe **peal** elama' — hakkas omal käel elama. 'on seal kosti **peal**' — on seal kostil. 'linna ...... **peal** räägitakse' — linnas räägitakse.

Sellesse liiki kuuluvad mõned individuaalsed täitesõnad: 'tähendab', 'nii-öelda', 'seda nüüd', 'nojah noh', 'jah ja', 'edasi' jne.

Millegipärast jätavad paljud kirjamehed pöördsõna 'olema' vajalikud vormid välja, nii et ei saa aru, kas jutt on olevikust või minevikust, kindlast või kaudsest kõneviisist. 'see on asutus, kus ta ametnikuks'. Ei selgu, kas on, oli või olevat. 'see oli mehe laip, kes sõjas tapetud'. Kas oli või olevat tapetud? Sõna "ei" väljajätmise tõttu jääb ebaselgeks ka järgmine kahekõne: "Mis uudist?" — "Midagi." Peab olema: "Ei midagi" ehk "Mitte midagi", kui uudist tõesti ei ole.

HELMI ELLER

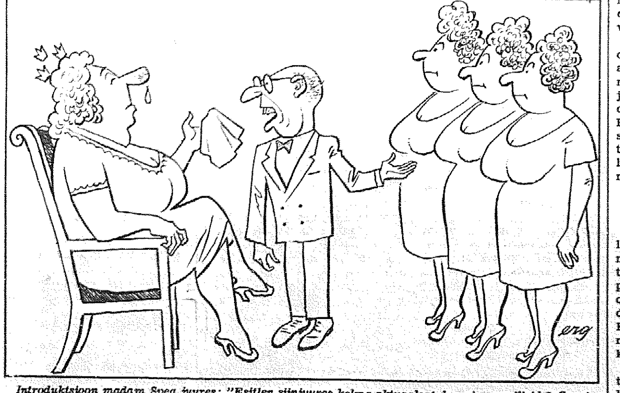

Introduktsioon madam Svea juures: "Esitlen siinjuures kolme aktuaalsat daami — preilisid Influentsa, Viktooria ja Salmonella . . .

Göteborgi meeskoori kontsert

Göteborgi meeskoor esinemas, dirigent on Eero Tarjus. (Foto Laurits).

Göteborgi Eesti Meeskoor ütleb eesti laulusõpradele Göteborgis: Tere tulemast kontserdile! Kontsert toimub täna, laupäeval, 6. märtsil algusega kell 17 Röhsska muuseumi luksuslikus auditoorimis, Vasagatan 37—39.

Solistidena esinevad ooperilaulja metsosopran Eva Tamulenas ja pianist Silvia Lemke. Pärast kontserti toimub ball Restorani "Odd Fellow" ordenisaalis, Vasagatan 9.

Mis juhtus

RODEESIA ON JÄRJEKORRAS?

Londonis kardetakse, et pinge Rodeesias valgete ja mustade vahel võib viia veresaunani ning et sel juhul Angoolast vabanevad kuuba väeosad ruutavad sinna, et kaasa aidata "sotsialismi" jaluleseadmisele. Inglise valitsus püüab Rodeesiat mõjutada enamusvalitsuse võimaldamiseks peaminister Smithi lahkumisega ning ajutise "Briti koloonia" staatuse loomisega, mis võimaldaks Briti väeosade kohaletoomiseks, et rahu säilitada ja kuuablasi pidurdada.

ISLANDI SUHTED BRITIGA KATKENUD

Briti-Islandi "kalasõja" tulemusena katkestas Islandi valitsus diplomaatilised suhted Inglismaaga. Inglased avaldasid kahetsust ja valmidust läbirääkimisi jätkata Islandi uue kalastuspiiri küsimuses, kuid Briti sõjalaevad jäetakse kalastuspaikadele kaitsesk islandlaste takistamiskatsete ja traalnootade läbilõikamiste vastu. See on esimene juhus, kus kaks Natoliidu maad üksteisega suhted katkestavad.

NIXON PEKINGIS

Ekspresident Richard Nixon viidi Pekingisse Hiina valitsuse erilennukil ja talle valmistati vastuvõtt, mis sarnanes riigipea omale. Nixon abikaasaga on Mao isiklikud külalised ja Hiina juht võttis ta vastu pikemal audientsil, samuti pidas Nixoniga mitu tundi aru uus peaminister. Nixon oma sõnavõtus kritiseeris m.h. Helsingi-kokkuleppe naiivsust.

TOIDUHINNAD EI TOHI TÕUSTA

Valitsus kehtestas laiendatud hindade "külmutamise" toiduaineteilt, milliste hinnad viimasel ajal on üha kerkinud. Uus keeld hindade tõstmiseks käib liha- ja juurviljakonservidele, sügavkülmutatud kalakaupadele, maniadele jne. Valitsus, kes juba 1972 keelas ära tähtsamate toiduainete hinnatõstmise, on sellega peatanud suurema osa toiduainete hinnad. ERandiks on veel leivasaadused.

Hindade peatamise motiiviks on hinnatõusud, mis mitemteit aineteit on olnud tugevasti ülemäärased. Jaanuari ja veebruari jooksul tõusid nüüd peatatud toiduainete hinnad 3,5 protsenti. Hindade peatamine tähendab seda, et ettevõtjad peavad kulude tõusmisel hindade määramisel luba küsima Pris och Kartellnämndenilt.

KANAARI-TURISTID KÕHUTÕVE KUUSIS

Umbes 1200 rootslast ja soomlast on reisil Kanaari saartele nakatatud kõhutõvest (düsenteeria). Üks viieaastane soome poiss suri. Las Plamase haiglas on ravil 86 rootslast, sinna on viidud ka rootsi arste, et abistada. Kojutulijaid kontrollitakse, et nad ei oleks salmonella-batsilli kandjad.

Nagu selgub, on nakatus tulnud toidust, mida hispaania chartelennufirma Spantax reisijatele jagas (Spantax viib reisijaid Soomest ja Rootsist teatud reisibüroodele). On kindlaks tehtud, et majonees salatis sisaldas salmonella viiruseid.

ASSÜÜRLASED SAID PETAUSLOA

Rootsis viibivad 1200 assüürlast, kes olid juba määratud väljasaatmisele Türgisse, kust nad tulid, tohivad jääda elama Rootsi vastavalt valitsuse otsusele. Assüürlased, kes on kristlased, väitsid, et nendel on Türgis raske elada vastuolude tõttu musulmanidega, kes neid kipuvad taga kiusama.

Assüürlased on kõik ortodokskiriku liikmed. valitsuse otsus tekitas assüürlaste hulgas, kes on paigutatud Fleni põgenikelaagrisse, suurt rõõmu. Nad on järeletulijad ajaloos omal ajal nii vägevatele assüürlastele, kes 18-ndal sajandil enne Kristuse sündimist omasid riigi Babülooniaga pealinnana.

FORDI VASTANE PÄRITUULES

New Hampshire eelvalimisi loetakse USA-s presidendivalimiste baromeetriks. suureks üllatuseks oli president Fordi väga napp võit omaenda repuglikaanide partei vastaskandidaadi, Kalifornia kuberneri Ronald Reagani üle. Ford sai 51, Reagan 49 protsenti häältest. Viimasele oli see palju rohkem kui ta julgenuks loota ja see annab tuult purjedesse tema kampaaniale. Fordi leeris süüdistati Nixonit oma Pekingi-reisiga, mis olevat vähendanud huvi fordi vastu.

KOMMUNISMI KONGRESS

Kogu maailma kommunistide esindajad kogunesid Moskvasse N. Liidu kompartei 25:ndale kongressile — väljaarvatud hiinlased, albaanlased ja jugoslaavlased. Äratas tähelepanu, et rumeenia partei- ja riigijuht Ceaucescu ei liitunud üldise hiinlaste hukkamõistmise-kooriga. ja et prantsuse kommunistide juht, keda Moskvas viimasel ajal on süüdistatud "revisjonismi langemises", oma sõnavõtus nõudis, et iga maa kommunistlik partei peaks olema suveräänne ja et seda ka respekteeritaks. brezhnevi kõne võttis 6 tundi aega ja tavaliselt 4—6-leheküljeline Pravda oli sunnitud kogu kõne äratrükkimiseks lehekülgede arvu suurendama 12 küljele. Ta ründas tugevasti "maoiste" Hiinas. Poliitbüroo liige Vladimir Stjerbitski rõhutas, et kommunism ei saa sallida teisitimõtlejaid — kõne oli suunatud lääneeuroopa parteide juhtkonna vastu, kes on püüdnud valimiste huvides "demokratiseeruda'2 vähemalt väliselt.

"BALTI-VALIMISED" LÕUNA-VIENAMIS

Saigonis tehti teatavaks valimisseaduse sisu, mida kohaldatakse kavatsetud valmislavastusel, mis sarnaneb mitmeti 1940 Balti riikides korraldatud valimistele. Seadus nimelt kõrvaldab automaatselt kõik opositsiooni: kandidaadid peavad toetama parteiprogrammi (s.o. kommunistlikku) ja nad peavad juba ette deklareerima, et nad pooldavad Lõuna-Vietnami viimist Hanoi valitsuse alla.

Lugeja kirjutab

MÄRKUS

Nüüd on mõtete ja vaadete sallivuse aasta. Ehk sallitakse ka fakte. Sallida võib ka trükivigu ja muudatusi nagu neid esines minu väikeses kirjutises selle lehe numbris 11. Ainult see sõna, mis seal on kirjutatud "entsüüm" ja mida pererahvas kirjutab "enzym", selle ma olin me sõnaraamatu järgi kirjutanud "ensüüm", mis peaks õige olema. Märgime selle, et mõni ei ahviks seda valesti kirjutama.

Teadmeteoses on öeldud lakoholi kohta, et see mõjub elavatele rakkudele enam füüsiliselt kui keemiliselt. 2 grammi kilo kaalu kohta paneb mehe purju, kuna üle 4 grammi kg peale põhjustab teadvuse kaotuse. 95% alkoholist põleb kehas ära ja ülejäänud lahkud hingeõhu ning kusega kehast. Täiskasvanu kehas päleb 5—10 grammi alkoholi tunnis.

Alkoholi mõju närvisüsteemile on võrdne uimastusainetele ja rkooniline viinatõbi vigastab peale selle veel magu, maksa, südant ning veresooni, vähendab vastupanuvõimet haigustele. Kuna alkohol tungib kergesti igasse keharakku, siis on selle pidev tarvitamine kahjulik kogu kehale. Huvitav oleks aga teada saada alkoholi keemilisest mõjust kehale.

Kas piiritus surmab bakterid puht füüsilise või keemilise mõju abil? Kui keetmata kanamunast võtta valkaine ja panna see viina või piiritusse, mis juhtub valkainega? Ja mis toimub valkaainetega maos, kui viina juua?

Kuna igas keharakkus funktsioneerivad sajad ensüümsüsteemid ja ensüüm on üks suur valkainest molekul, siis oleks huvitav teada saada viina mõjust sellistele valkainest molekulidele — ensüümidele. Viimased vajavad enamuses funktsioneerimiseks veel coensüüme, mis on vitamiinidest. Ja milline on viina mõju coensüümidele ja nende koostööle ensüümidega?

Selge on see, et ainuüksi alkoholi põlemisprotsessi juhtimine põhjustab ensüümidele suure stressi ja raiskab vist ära hulga vitamiine. Võiks nõuda iga alkohooli sisaldava joogi vitaminiseerimist tosina vitamiiniga.

See aga edendaks joomist. Et aga ensüümid on väga õrnad keemiliste ainete suhtes (ka temperatuuri muutuste suhtes, seat kui palavik inimeses tõuseb + 43 C, siis ensüümid hävinevad ja inimene sureb), siis on ikkagi küsitav, kas see viinade vitaminiseerimine viinastressi kahjude vastu suurt aitab?

Keha valmistab siiski ka uusi ensüüme kui vaid küllalt viatmiine, mineraale ja mikroelemente saab. Keha vajab eluks vähemalt 650 erisugust ensüümi, mida kutsutakse ka fermentideks ja nad toimuvad ainete muutumisel katalüsaatoritena, keemiliste reaktsioonide kiiruse regulaatoritena. Iga ensüüm peidab endas "geneetilise koodi" DNA, milles peitub nii palju tarkust, et kirjuta täis tuhat raamatut.

Seda kõik uurib molekulaarbioloogia, millisel teadusel on sõna öelda ka me toitude, jookide ja ka eriti napsutamise ja suitsemtamise suhtes.

R. MAADIK

Paljak. . .

Alg. lk. 1

Valitsuse vähemuspoliitika kolmest põhimõttest – võrdsus, valikuvabadus ja koostöö – huvitab eestlasi enim valikuvabadus, sest võrduse oleme kodanikena saavutanud.

Valikuvabadus annab meile võimaluse ise otsustada, kas säilitada oma algupära ja rahvuslikku identsust või sulada enamusrahvusse. See valikuvabadus võimaldab toetust meie koolidele, organisatsioonidele, ajalehtedele ja kultuuritegevusele, mis aitab säilitada eestlust elujõulisena, märkis kõneleja, kes puudutades koolide küsimust eriti juhtis tähelepanu uutest võimalustest emakeele õpetuse tugevdamisel.

Kommuunide kaudu nõutakse riigitoetust õpetajatele ja ka lapsevanematele informatsiooniks emakeele õpetamise vajadusest ja tähtsusest lapse arendamisel.

Kõneleja oli hiljuti kuulnud juhtumist, kus ühest kommuunivalitsusest oli helistatud eesti emale ja küsitud, kuidas tema lastel areneb emakeele õppimine ja pakutud praktilist abi tundide andmisel eesti keele alal.

• Leinateated

†

Linda
Saluväli

Mälestab leinas

NORRKÖPINGI EESTI
PENSIONÄRIDE ÜHING

†

Armas lauluõde

Linda
Saluväli

Mälestab sügavas
leinas

EELK NORRKÖPINGI
KOGUDUSE SEGAKOOR

†

Armast

Ülo Soopõld'u

mälestavad kaaslased end.
Boråsi näiteringist:

ROSALINDE ALLESE
LEONIDA KÕRNAS
SALME TAMM
ELGI MEIUSI-LUNDQVIST
LILLE ORUNURM
VIRVE ELM-MAGNUSSON
ARNOLD SIRKEL
EERO TARJUS
REIN WEERMETS
JÜRI WEERMETS

Läkitus. . .

Alg. lk. 1

Ameerika ülesehitamiseks selleks suureks natsiooniks, nagu me teda tunneme tänapäeval.

Meenutades meie riigi loojate meelekindlust, meie peame endid taaspühendama selleks, et muuta Ameerikat meestele ja naistele individuaalse vaimu ja energia kantsiks nagu ta oli 1776. aastal – kui vabaduse häll.

Ma olen täiesti teadlik teie suurest murest teie kodumaa, perekondade ja sõprade pärast, kes olid ja veelgi on suuresti puudutatud Ida ja Lääne poliitika kujunemisest Euroopas.

Möödunud suvel, just enne teeleasumist Helsingi, ja enne seda 1975. aasta veebruarikuus, ma kohtasin teie juhtidega nende küsimuste üle läbi rääkimiseks ja rõhutamiseks, et kokkulepe, mille ma alla kirjutan Helsingis, ei ole leping ega legaalselt siduv dokument.

Helsingi kokkulepped, nagu ma rõhutasin, olid poliitilised ja moraalsed kohustused, mille eesmärgiks on vähendada pinevust ja avada uusi läbikäimise teid Ida ja Lääne rahvaste vahel.

Ma märkisin veel, et teie arusaadav mure Helsingi deklaratsioonide mõju pärast Balti riikide kohta oli aluseta.

Ma võin teile kinnitada, et Ühendriigid ei ole kunagi tunnustanud Eesti, Läti ja Leedu Nõukogude Liitu inkorporeerimist ja ei tee seda ka nüüd. Meie ametlik poliitika mittetunnustamises ei muutu Euroopa Julgeoleku Konverentsi tulemuste tõttu.

See on Ühendriikide poliitika – ja see on olnud ka minu poliitika sellest ajast peale kui ma astusin avalikku ellu – toetada iga sobiva ja rahuliku vahendiga Ida-Euroopa rahvaste püüdlusi vabaduseks ja rahvuslikuks iseseisvuseks.

Lõpuks – ma näitasin, et Deklaratsiooni Territoriaalse Puutumatuse Põhimõtte kohta võeti sisse säte, et ühtegi okupatsiooni ega maa-alalist vallutust rahvusvahelise seaduse rikkumise teel ei tunnustata seaduspäraseks.

Meie kohtamisel Valges Majas ma ütlesin, et see ei tekita lootust, et Euroopa maakaardil tekib peatselt muutus, vaid pigemini rõhutab, et Ühendriigid ei ole loovutanud seda kaua-aegset põhimõtet ja ei tee selle arvel kompromissi.

Konverentsil ma ütlesin Idast pärit osavõtjatele et:

''Meie ei säästa ühtegi jõupingutust pinevuse vähendamisel ja meievaheliste probleemide lahendamisel, kuid on tähtis, et teie tunnustate ameerika rahva ja tema valitsuse sügavat pühendumist inimõigustele ja põhilistele vabadustele.''

Ma kinnitan igaühele teist, et meie riik on valvel detente suhtes. Meie riik püüab säilitada julgemat ja mõistlikumat vahekorda meie võistlejatega. Samal ajal võib pinevuse vähenemine toimuda ainult mõlemapoolsete kontsessioonide alusel seoses Ameerika kaitsega, mis ei ole teisejärguline ühegi teise maaga võrreldes. Meie kaitseme ja arendame meie elulisi huvisid ja julgeolekut.

Kui meie tähistame oma revolutsiooni 200. aastapäeva, siis ikka rohkem ja rohkem ameeriklasi on teadlikud nende paljurahvuselisest päritolust. Sellest lähtudes mulle oli eriti meeldiv teada saada, et teie ühiskond valmistub ülemaailmseks eestlaste pidustuseks seoses meie 200 aasta juubeliga.

Teie panused meie rahvale on tunnustatud ja hinnatud. Ma tean, et teie jatkate meie maa pärimuse rikastamist teie kunsti, teie arhitektuuri, teie muusika ja paljude teie andekate inimeste individuaalsete panustega.

Ma kiidan teid teie jatkuva panuse eest meie rahva pärandile, meie püsivale rahvaesinduslikku valitsuse süsteemile. Täna ma saluteerin teile teie heitluse eest kogu inimliku vabaduse huvides.

GERALD R. FORD

KIRIKEKKE teated

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Jakobis palvep. jumalat. 7/3 kl. 14, kog. õp., orelil Kiisk, peapiiskopi karjasekiri, armulaud, laululehed.

GÖTEBORG: Kristiines palvep. jumalat. 7/3 kl. 14, õp. Vaga, orelil Strömberg, armulaud, laululehed.

HALMSTAD: Olaus Petris palvep. jumalat. 6/3 kl. 14, õp. Vaga, orelil Ström, armulaud, laululehed.

KARLSTAD: Norrstrandi kirikus EV aastap. jumalat. 7/3 kl. 12.30, kog. õp., laululehed.

LUND: Petersgårdenis jumalat. 7/3 kl. 15, õp. Laantee, orelil Lydia Undhagen, laululehed.

MALMÖ: Saksa kirikus jumalat. 7/3 kl. 17, õp. Laantee, orelil Lydia Undhagen, laululehed.

SOOME ORTODOKSKIRIK

STOCKHOLM: Jakobi kiriku kabelis liturgia 7/3 kl. 11, ülempr. Juhkam, ooperilaulja Wallén.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Maja, Walling. 34 vaimulik lauluõhtu 6/3 kl. 18, Lauri kvartett, nais- ja segakoor, lühikene Allan Laurilt.

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Bråvallag. 11, pühapäevakool 7/3 kl. 10, kl. 11 jumalat., Kõrm ja Laur, lauluettek. 9/3 kl. 19 kooriharjutus.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37 jumalat. 7/3 kl. 14, Kristuse 'surma mälest., Loogna jt.

ALINGSÅS: KFUM, Östra Kyrkog. 8 B jumalat. 14/3 kl. 11, Milder, lauluettek.

ESKILSTUNA: Nelipühi Kirik Filadelfia, Smedjeg. 23 jumalat. 7/3 kl. 16, Laur, lauri kvartett.

GÖTEBORG: Blå Bandeti saalis, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 7/3 kl. 11, Kubja.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1 jumalat. 6/3 kl. 15 piibli- ja palvet. 7/3 kl. 15, Milder, soolo-, duett- ja koorilaule, Kristuse surma mälest.

GÖTEBORG: KFUM, Parkg. 11 jumalat. 7/3 kl. 11, Kristuse surma mälest., Nyman. Piibli- ja palvet. 6/3 kl. 15 ja 10/3 kl. 13. Eelteade: 13/3 kl. 16 ja 14/3 kl. 11 vennad Helsingist.

NORRKÖPING: Salem, Bredg. 15 jumalat 6/3 kl. 18. Tabernaakel, kungsg. 26 jumalat. 7/3 kl. 13, kohal. vennad.

Torontos näidati laenufilme vene saatkonna käest

TORONTO (EPL) – Eestis valmistatud filmide näitamine, mida pikemat aega ette valmistati, algas kohe pärast vabariigi aastapäeva. Teisipäeval, 24. veebr. leidsid paljud Toronto eestlased oma kirjakastidest punasele paberile trükitud reklaamilehe, milles inglise keeles teatatakse, et neljad üksteisele järgneval laupäeval näidatakse kinos "Titania" filme, milledest osa juba varem mitmel pool ekraanil olnud

''Estonian Film Festivali'' nime all on sarjas 95-minutiline Balthasar Russowi kroonikale rajatud värvusfilm ''Verekivi'', dokumentaalfilm ''Kihnu naine'' kestusega 65 min., dokumentaalfilm ''Veelinnu rahvas'' ja mustvalge mängufilm ''Tuuline rand''. Korratakse ''Kevadet'', ''Kolme katku vahel'' ja ''Viimset reliikviat''.

Korraldajaks on Estofilms ''Toronto'', mille taga seisavad kuuldavasti samad Yorki ülikoolis õppivad eesti noored, kes juba varem on korraldanud Eestis tehtud filmide näitamisi.

Peaorganisaatoriks on Margus Jukkum, kes õpib filmikunsti ja kes alustas eesti filmide näitamisega ülikooli ruumes. Hiljem üüriti kino. Filmide vahendajaks on olnud Endel Loo, kes külastades kodumaad andis intervjuu Tallinna ringhäälingule. Filmid hangitakse Ottawast Nõukogude saatkonnas, kus paikneb vastav ladu laenutamiseks.

Tallinn purjeolümpiaadi ootel

NEW YORK (ME) – Tallinna abilinnapea Oleg Sapozhnin, kelle peale on pandud 1980. aasta suvel Tallinnas toimuvate olümpiamängude purjevõistlustega seotud ettevalmistustööde korraldus, on andnud tõlgi kaudu "The New York Times" esindajale C. S. Wrenile mõnesuguseid seletusi toimuvate eeltööde kohta.

Seletusist selgub, et Piritale tuleb ehitamisele olümpiaküla, mis peab andma umbes 600-le osavõtjale magamise võimaluse, restoranides toidu, vabaaja spordivõimalused tennis- ja võrkpalli väljakuil ning muidugi ka pressiteenistuse sellekohases pressikeskuses. Olümpia küla ehituskuludeks on ette nähtud 26 miljonit rubla.

Umbes kuu aega kestvalle võistlusile on oodata umbes 10 000 külalist ja turisti ning nende majutamiseks tulevad Tallinnas ehitamisele 3 lisahotelli. Peale nende kavatsetakse osa turiste paigutada koolõpilaste internaatidesse ja magamispaikadesse ning osa olümpia külalisi võivad minna öömajale ka teistesse eesti linnadesse, sest teised linnad ei asu Tallinnast kuigi kaugel.

Tallinnas saab Piritale jala, bussi ja ka sisseseatava laevaühenduse kaudu. Võidusõidu ala merel on veel märkimata, aga see toimub tõenäoliselt saartevarjulises Tallinna lahes, mille kallastelt võib näha, mis merel toimub.

Lakewood ehitab ümber

LAKEWOOD (VES) – Lakewoodi eesti ühingu peakoosolek arutas kohaliku Eesti Maja ümberehitamise küsimust. Selleks kulutatakse 40.000 dollarit, mida loodetakse saada kaasmaalaste annetuste kaudu.

Koosolekul lubasid ehitusfirmade omanikud A. Männik ja H. Must kumbki "oma kulu ja kirjadega püstitada oma seina, taolisi lubadusi on veel F. Rikkalt j.t. ehitusala meestelt. Maja keskosa ehitatakse täielikult ümber. Juurde tulevad majahoidja korter ja laoruumid, kogu maja varustatakse õhujahutusseadmetega. Lahkuvale esimehele Virve Pustrõmile, kes üle nelja aasta on juhtimiskoormat edukalt kannud, avaldati tänu ja kiitust. Uueks esimeheks valiti Harry Verder.

Lugeja kirjutab

VENE RAAMAT
"ÜLIKOOLI TASEMEL"

Kuivõrd kange on vasakäärmuslus Rootsi kõrgemas õppeasutuses, seda näitab Uppsala ülikooli raamatukogu juhatus oma teguviisiga. Ei panda enam lugemissaalis välja pagulasvenelaste väljaandeid Grani, Novõi Zhurnal, Vozrozhenie, küll aga Sovjeti venekeelsete ajakirjade väljapanemist, nagu Novõi Mir, Neman, Zverda j.t. Pagulasvenelaste mõtteid peetakse ebasobivaiks ülikooli raamatukogus, küll aga soositakse sovjetikommunistlikke mõttemõlgutusi.

Vaadake järele ajakirjade lugemisruumis Carolina Redivias – ja tunnistage, et see on tõsi.

J.T.

Eestlasele tunnustav eritiitel

Torontos alates 1962.a. advokaadina töötav Harry Landra nimetati 1. jaanuaril Queens Councel'iks. See on tunnustav advokaatide eritiitel Kanadas.

Paaristkümnest Torontos töötavast eestlasest advokaadist on selle eritiitli osaline varemalt vaid üks. Seekord oli Queens Councel'i eritiitli saamiseks esitatud 700 avaldust. Tiitli sai 122.

Harry Landra lõpetas Toronto ülikooli 1957.a. moodsa ajaloo alal ja õppis seejärel õigusteadust Osgoode Hallis kuni 1960. Praktiseeris 15 kuud ja sooritas siis advokatuuri eksamid 29. apr. 1962. (M.E.)

Prof. Rinne in memoriam

Kalifornias suri 22. jaanuaril omariiklusaegne Tartu ülikooli põllumajandusteaduskonna maaparanduse ja sookultuuri professor, ühtlasi Tooma soouurimis- ja kaitseinstituudi juhataja dr. agr. leo Rinne (1892–1976).

Rinne nimi, kui põllumajandusteadlane, jääb eeskätt seotuks meie kodumaa soode kõlbulikkuse selgitamisega põllumajanduslikuks taimekasvatuseks. Oma otsese kutsetöö kõrval oli ta vilkalt tegev reas eesti põllumajandusala organisatsioonides. Ta oli pika rea aastaid juhatusliikmeks Tartu eesti põllumeeste seltsis, Akadeemilises põllumajanduslikus seltsis, Eesti agronoomide seltsis, Eesti sooparanduse seltsis, ajakirja "Sookultuuri" toimetaja, Eesti sordiparanduse seltsis ja Eesti vee- ja maaparandusühingute liidus. Ta oli ka liikmeks riiklikus katseasjanduse nõukogus, põllumajanduslike ajakirjade "Agronoomia", "Niit ja karjamaa", "Põllumajandus", "Uus talu" jt. virk kaastööline ning mitme raamatu autor, neist üldisema tähtsusega õpik "Maaparanduse alused".

Leo Rinne põlvenes balti literaatide sugukonnast, kellele alusepanejad 18. sajandi lõpul olid tulnud Hildesheimist Hannoveris ja kelle liikmetest paljud Eestis ja Liivis olid tegevad arstidena, juristidena, teoloogidena ja muude literaatidena. Tema vanaisa oli praost Hanilas, Läänemaal, vanaema oli inglanna, mille taustal tema arvas eneses voolavat 3/4 saksa ja 1/4 inglise verd. Rahvust ta aga ei toonitanud kunagi. Tema juures oli inimene (isiksus) esikohal ja selle järele tuli rahvus. Ta hindas esmajoones kultuurilist ja eetilist külge, koos rahvusliku vaimu ja iseloomuga, samuti sõprust. Rahvusmõiste tõlgenduse juures arvas Rinne ennast koguni võivat lugeda kolme rahva liikmeks korraga. Ta kirjutas 1973:

''Nii on minus kolm rahvust – olen sakslane, eestlane ja venelane, kõige vähem inglane, ehk ma küll inglastest hästi aru saan ja ka nende huumorit palju kõrgemalt hindan kui ameeriklaste oma. Kultuuriliselt puuduvad mul sidemed USA-ga, ehkki poliitiliselt olen selle maa lojaalne kodanik.''

Oma erinevates elujärkudes on ta saanud osa nii saksa, eesti kui vene kultuuridest ja sõprusest ning püüdis seda tasuda omapoolse kohustruu tööpanuse ja tolerantse hoiakuga. Ei ole kahtlust, et ta vastukõla leidis eestlaste juures, aga ka venelaste poolt, mille tõendiks on tema valimine Tartu vene üliõpilaste seltsi auliikmeks.

Tulemusrikka ennelõunatöö järele kodumaal ja pärast vaheldusrohkete pärastlõuna toimetuste lõpetamist võõrsil on elurõõmsa ja elujulge Leo Rinne tööpäev lõppenud. Puhka rahus!

JOOSEP NÕU

Aastapäev Torontos

TORONTO (EPL) – Eesti Vabariigi 58. aastapäeva pidulik aktus Torontos peeti tänavu Toronto Eesti Seltsi korraldusel Toronto Ülikooli avaras ja kaunis aulas, kuhu oli pühapäeval 22. veebruaril kognenud ligikaudu vähemalt 600 osavõtjat.

Estonia nimelise orkestri avamarsi järele sisenes aulasse eesti ja kanada lippude defilee ning lipukandjad asetasid lipud kahele poole avarat lava, kuhu lippude juurde asusid auvalvesse eesti skaudi- ja gaidiüksuste noored.

Järgnes Kanada hümn orkestri saatel ning seejärele asus kõnetooli Eestlaste Kesknõukogu Kanadas esimees Udo Petersoo, kes ingliskeelses sõnavõtus tervitas kohalviibijaid aukülalisi ja samuti kõiki aktusest osavõtjaid.

Järgnevalt kogunes lavale orkestri ette suurearvuline Toronto Eesti Täienduskooli laulukoor, kes koorijuhi Aruvalla juhatusel esitas Krulli, Aaviku ja ühe sisult sobiva taani laulu, milledele said osaks elavad kiiduavaldused.

Langenute mälestuseks ütles kolonel Tomander, VR 1/3, vaiksed mälestussõnad, millele järgnenud leinamuusika helide saatel rahvas avaldas oma austust leinaseisakuga.

Aktusekõne pidas EKN Rahvuspoliitilise komisjoni esimees Jüri Kahar, millises ta tabavais sõnades juhtis muu hulgas tähelepanu ka rahvusliku käitumise puudujääkidele Kanada eestlaste ühiskonnas. Sõnaselge hukkamõistu osaliseks said need, kes ''käivad Eesti vahet sealt kohvriga toomas nn. kultuuri'' ja teiseks juhtis ta tähelepanu akadeemilise rahva loidusele rahvuslikus elus ja võitlustöös. Aktusekõne sai kauakestvate aplauside tunnustuse.

Tervituse eestlastele Kanadas ütles aupeakonsul Heinsoo ja siis järgnesid tervitused Ontario valitsuse esidaja ning Leedu ja Läti konsulite poolt. Muusikalises osas esinesid veel bariton Avo Kittask ja Estonia orkester ning sõnalises osas skaudi- ja gaidirühmade väike esinduskõnekoor oma üksuste lippude tagapõhjal põimikuga, mille teemaks oli ''Meie lubame''.

Aktus lõppes Eesti Vabariigi hümniga ja selle järele lahkusid ka lipukandjad lippudega auvalve saatel. Aktuse teadustajana toimis Laas Leivat.

Aktuse tseremoniaalses küljes avaldus endiste aastate kogemuste viljakus ning üldkorraldus oli kõigiti hea. Kavalises osas kujunes aktuse kõrgpunktiks mõteterikas aktusekõne, mis oli sisult aktuaalne ja fraasidevaba ning ka esituse poolest selge ja ilmekas. Aktuse külaliste elavad poolehoiu avaldused kuulusid eriti neile sõnadele, milledes kõneleja mõistis hukka okupeeritud Eestiga suhtlemise ''nn. kultuurisidemete katte all''.

Oli igati tasakaalukas, ladus ja õnnestunud aktus. (KK)

Vene kalaarmaada USA ranniku ees

WASHINGTON (VES) – 200 kalalaeva, enamus N. Venest ja tema satelliitriikidest, saabus neil päevil Ühendriikide rannikule Põhja-Atlandil makrellide püügiks. Umbes 100 N. Vene kalalaeva, nendest mitmed omaette kalavabrikud, on järele tulemas.

Ühendriikide Kongress võttis vastu hiljuti seaduse, millega määrati 200-miiline piir rannast, kuhu välislaevad ei tohi tulla kalu püüdma. President Ford ei ole veel seadusele alla kirjutanud. Seadus tegelikult jõustub alles 17 kuu pärast.

Üksik, energiline 36-aastane eesti naine Stockholmis soovib tõsist

tutvust

korrektse eesti mehega. Vast. "Märts" EPL, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

Moodne korter

välja üürida lasteta abielupaarile, kes on võimeline majas väiksemaid parandustöid tegema. Vast. "3 t.-500" EPL, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

Vaba eestlaskonna informatsiooonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Piilupart Kalle

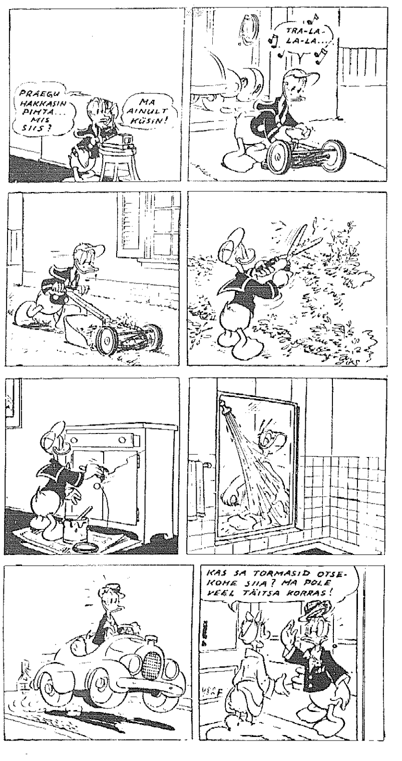
PRAEGU HAKKASIN PIHTA... MIS SIIS?
MA AINULT KÜSIN!
TRA-LA-LA-LA....
KAS SA TORMASID OTSEKOHE SIIA? MA POLE VEEL TÄITSA KORRAS!

Fantoom

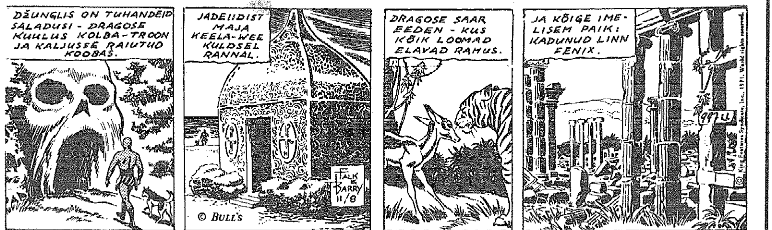
DŽUNGLIS ON TUHANDEID SALADUSI - DRAGOSE KUULUS KOLBA-TROON JA KALJUSSE RAIUTUD KOOBAS.
JADEIIDIST MAJA KEELA-WEE KULDSEL RANNAL.
FALK & BARRY 11/8
© BULL'S
DRAGOSE SAAR EEDEN - KUS KÕIK LOOMAD ELAVAD RAHUS.
JA KÕIGE IMELISEM PAIK: KADUNUD LINN FENIX.
© King Features Syndicate, Inc., 1971. World rights reserved.

MUINASJUTUVESTJA - VANA ONU MOZ -
PALUN RÄÄGI MEILE SELLEST KADUNUD LINNAST.
„ÜSNA LÄHEDAL KULLI LENNUTEE KAUGUSEL-"
© King Features Syndicate, Inc., 1971. World rights reserved.
FALK & BARRY 11/9
TÄNAPÄEVAL VAID VAREMED JA DŽUNGLISSE KASVANUD KIVID-
VANASTI AGA UHKE JA VÕIMAS LINN.
LINNA TABAS NEEDUS JA JUMALAD HÄVITASID SELLE.
MIKS!
© BULL'S

MIKS TABAS LINNA NEEDUS JA KOHUTAV HÄVING?
FENIX OLI KURI LINN JULMA VALITSEJAGA -
FALK & BARRY 11/10
"KUNINGAL OLI IMEILUS TÜTAR - TA TUNDUS OLEVAT LEEBE JA HEA"
© King Features Syndicate, Inc., 1971. World rights reserved.
© BULL'S
"TEGELIKULT AGA KURI JA JÕHKER"
SELLEST HOOLIMATA MEELITAS TA ILU PALJUSID KOSILASI - NARRID!
JÄRGMISEKS: NARRID.

Televisiooniprogramm

TV Lördag

6 MARS

TELEVISION 1

9.00 Por favor 3.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

9.30 Tapahtumia. Aktuellt magasin för finskspråkiga.

10.00 Savoree.
Kabaré-Savoree. Kuopios skådespelarförenings kabaré om Savolax.

10.40—11.00 Äitelät kalorit.
De äckligt söta kalorierna.

14.35 Por favor 3.

15.05 Aktuellt i veckan. Textat.

15.30 Tipsextra. Programledare: Ingvar Oldsberg. Kommentator: Bo Hansson. Göteborg.

17.55 Helgmålsbön. Från Össebygarns kyrka i Uppland.

18.00 TV-nytt och väder.

18.05 Mystiken kring fåglars navigering. Miljontals fåglar flyttar varje år, ibland tusentals mil. Hur hittar de rätt till rastplatser och häckningsområden?

19.00 Från A till Ö — en resa orden runt med Birgitta Andersson och Bert-Åke Varg.

19.30 Kråkguldet. 3. Ingen dager synes än. Medv. Gun Arvidson, Åke Grönberg, Tommy Johnsson, Arne Källerud, Tore Lindwall, Helena Reuterblad, Al Samfors, Carin Ygberg samt Stefan Feierbach, Staffan Hallerstam, Maria Lindberg.

20.00 Konståkning: VM — damernas fria. Bengt Grive.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35—ca 23.00 Konståkning: VM — damernas fria, forts.

TELEVISION 2

13.00 Konståkning: VM — isdans. Repris.

15.00 Tidsbild. Porträtt av Jan Ekman, direktör i Svenska Handelsbanken. Repris.

15.30 Insändaren. Textat.

16.00 Invandrardags. Zdravo Jugosloveni.

16.40 ca Jugoslavisk TV-show med folksångerskan Usnija Redzepova.

17.05—17.10 Anslagstavlan. Obavestajna tabla.

17.25 TV-nytt och väder.

17.30 Sesam. Godbitar ur det amerikanska barnprogrammet "Sesame Street".

18.00 Lördags. "Läser ni alla brev?" "Vad krävs för att få vara med i Lördags?" "Hur hittar ni på ett program?" "Vem bestämmer vilka ämnen som ska tas upp?".

18.30 Cirkus Price — en av de sista fasta cirkusensemblerna i Spanien.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Den långa resan hem. SV. Amerikansk långfilm från 1940 efter en pjäs av Eugene O'Neill.

21.45 Gary Engmans program.

22.35 TV-nytt och väder.

22.40—23.10 Lördagsfarsen: Hem till kåken. Engelsk komediserie.

TV Söndag

7 MARS

TELEVISION 1

8.30—9.00 Por favor 3.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

10.15 Uutisviikko. Nyhetsveckan.

10.45—11.15 Jätkä ja konejätkä.
Skogsarbete. Om mekaniseringens inverkan på de traditionella arbetena inom skogsbranschen.

11.45 Nyheter på finska.

12.15—12.45 Nyheter på serbo-kroatiska.

15.00 Kråkguldet, 3. Textad repris.

15.30 Fler kvinnor i politiken. Repris.

16.00 Kontakt med tecken, del 2. Textat.

16.20 Gott om tid — mycket att göra. Textat.

16.35—17.15 Den långa vården. Textat. Ett närporträtt av tre kvinnor på en långvårdsklinik. Anne-Marie, Helga och Kari berättar hur de upplever sin situation.

17.30 Doktor i farten.
I rollerna: Robert Nedwell, Geoffrey Davies, Ernest Clark.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt och väder.

18.05 Död eller levande. SV. Amerikansk långfilm från 1948. Regi: Alfred E Green.
I rollerna: Joel McCrea, Frances Dee, Charles Bickford, Joseph Calleia, William Conrad, Martin Garralaga, Raymond Largay, John Parrish, Dan White m fl.

19.30 Sången lever, generaler! En Chile-film om sång och solidaritet av Claudio Sapiain. Medv. bl a Musikgrupperna Quilapayun och Inti-Illimani.

20.10 På luffen i Italien. Lasse Holmqvist besöker den heliga Franciskus' Assisi och broder Agostino, f d läkaren Nils Lundin på Sveavägen i Stockholm. Malmö.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35—21.55 Per Nilsson var mitt namn. Ett program kring Yngsjömördarens dagbok av Per Gunnar Evander och Bengt Åke Kimbré. Repris från 22/2 -72.

TELEVISION 2

9.30 Datorer på våra villkor. 2. Kan man prata data?

10.00 Privet I. Repris.

10.20 Bitte 2. Repris.

10.30—11.00 Förskoleprogram: Om — figurer och filurer.

11.45 Nyheter på turkiska.

12.15—12.45 Nyheter på grekiska.

13.00 Raskens. Del 7. År 1894. Repris.

14.00 Konståkning: VM — uppvisning. Bengt Grive.

16.00—17.10 Helan och Halvan: Our Relations. SV. Amerikansk filmfars från 1936. De två matroserna Laurel och Hardy går i land och finner att de hamnat på ett ställe där deras försvunna tvillingbröder bor.
I rollerna: Stan Laurel, Oliver Hardy, Alan Hale, Daphne Pollard, Sidney Toler och James Finlayson. Repris från 25/8 1970.

17.25 TV-nytt och väder.
Från Barnredaktionen:

17.30 Utomhuslekar — Norsk tecknad film.

17.35 Upp med händerna först som sist! Textat.

18.00 Ishockey: SM-slutspel — från den inledande finalmatchen.

19.30 Rapport med väder.

20.00 I det förlovade landet. Kanadensisk novellfilm av Pamela Andres med Vladimir Valenta och Maie Demchuck i huvudrollerna.

20.30 Sportspegeln.

21.00 Thailand — ett nytt Vietnam? Ett schweiziskt program om förändringarna i Thailand sedan militärdiktaturen störtades 1973. Inledning av P O Karlsson.

21.55 Engelsk teater: Hemmamatchen av Neville Smith. En — ibland drastisk — komedi om "manligt och "kvinnligt", om klasstolthet och fadersstolthet.
Regi: Stephen Frears.
Medv. Neville Smith, Anne Zelda, Bill Dean, Gladys Ambrose, Alison Chantler, Malcolm Terris, Deborah Black, Mike Hayden.

22.20 TV-nytt och väder.

22.25—22.35 Innan vardan — Einar Sjödin, arbetsförmedlare från Örebro.

TV Måndag

8 MARS

TELEVISION 1

Skol-TV:

9.00—9.10 Switch on 23, lågstad.

9.20—9.55 Från kvällsprogrammet: Insändaren. Hur är det att vara synskadad? Gymn.

10.10 Svea med väskan, 2. Lågstad.

10.35—10.55 Föremålen berättar åk 5. 1. Krigsskeppet Wasa. Mellanstad.

14.15—14.30 De stora uppfinningarna. Glödlampan. Stenåldersmänniskan lyste upp sin tillvaro med lägerelden. När man kom till insikt om elektricitetens natur öppnades nya möjligheter.

16.30—17.00 Halvfem: Lillköping. Massor av äpplen.

Almanackan: Mars. Mars är vårmånad i södra och mellersta Sverige, men vintermånad i norra Sverige. Finsk berättare.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Golden Hill. Engelsk serie från en förort där två ungdomsgäng lever på gränsen till sammandrabbningar. Spänningarna blir inte mindre av de äldres samhällskonflikter. 2. Hotelser.

18.30 Sveriges magasin.

19.30 Predikare-Lena. TV-teater av Tore Zetterholm.
I rollerna: Lena — Mimmo Wåhlander, Jonas, hospitalvakt — Anders Jansson, Gustav — Heinz Hopf, Aron — Tage Severin, Professorskan Kraft — Berta Hall, Carlström — Roland Söderberg, Lille Johan — Conny Larsson, Stina — Cecilia Hjalmarsson, Brita, Lenas mor — Emy Storm, Jacob, Lenas far — Leif Hedberg, Domprosten — Carl-Magnus Thulstrup, Brunius — Georg Arlin, Morath, tf landshövding — Fredrik Olsson, Dahlström, hospitalföreståndare — Tor Isedal, Johan Feilitzen — Bertil Anderberg, Charlotta Feilitzen — Marianne Aminoff, Lena, 12 år — Louise Mannberg, Borgmästaren — Manne Grünberger, Ryttmästaren — Ernst Günther, Krogvärden — Karl-Axel Häglund, Ladufogden — Gunnar Björklund, Bonden — Tage Axelsson, Länsmansfru I — Gunvor Ekström, Prästen i Grut — Olof Huddén, Länsman I — Folke Hjort, Länsman II — Ulf Qvarsebo, Petter, Lenas vän — Tommy Johnson, Hospitalprästen — Per Ragnar, Sederholm, marknadsutropare — Sten-Åke Cederhök.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35—22.35 Indiska oceanen. Mycket tyder på att det är i länderna runt Indiska Oceanen som världens öde avgörs. 75 proc av all olja till Europa och Japan fraktas från Persiska viken över Indiska Oceanen. Suezkanalens öppnande förra året förändrade maktförhållandena i området.
1. Välbevakade sund.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
Från Barnredaktionen:

17.30—18.00 Här och där. Fem program om barn på olika platser. 1. Martin och Tobias bor på Käringön, en klippö vid västkusten. Där finns inga bilvägar eller fabriker och man lever på fiske.

18.50 Bitte 2. Nybörjarkurs i tyska. 18. Keine neue Hose?

19.00—19.20 Privet I. Rysk nybörjarkurs i radio och TV. Program 6.

19.20—19.30 Regionala nyheter.
Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Rikets affärer. Det tredje programmet på temat "den nya ekonomiska moralen".

20.40 Barnen fingo stå vid modrens bål. Om kvinnoförföljelse och häxbål för 300 år sen handlar tio målningar av konstnären Maria Blomberg. Britt Olofsson och Kristian Romare har gjort tavlorna till TV-program.

21.00 Datorer — på våra villkor. 3. Att behärska datatekniken.

21.30 Filmstudio Två: Rashomon — demonernas port. Japansk långfilm från 1950. Denna historia om en död samuraj och hans våldtagna hustru berättas av fyra olika ögonvittnen. Det förväntas att filmens publik skall vara domare och jury för att bedöma vad som i historien är sant.

22.55—23.00 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

9 MARS

TELEVISION 1

Skol-TV:

9.00 I Australien. 1. Destination Australien. Mellanstad.
Förskoleprogram:

9.20—9.45 Om — Laban och Labolina. 1. Lilla spöket Laban. I slottet Gomorron-sols källare bor en spökfamilj.
Skol-TV:

10.00 Switch on 23. Lågstad.

10.10 Svea med väskan. 2. Lågstad.

10.35—10.55 Musik Sex. 2. Shake, rattle and roll. Mellanstad.

11.00—11.30 Por favor, 18. Även 13.3 kl 9.00.
Skol-TV:

12.00 Svea med väskan. Lågstad.

12.20 Lärarprogram: Vad är handikapp? 1. Handikappad — lika ändå?

12.45—13.05 Hur mår jag? 1. Gymnastik — varför det då? Mellanstad.

13.10 Skeppet. 4. 4. Resan till tävlingslandet. Mellanstad.

14.00 Datorer — på våra villkor. 1. Automatiserad makt. Högstad. och gymn.
Förskoleprogram:

14.30—14.55 Om — Laban och Labolina. 1. Lilla spöket Laban.

16.30—17.00 Halvfem. Tisdagskul med teckenspråk. Vatten — Manne. I dag skall Manne måla.
Almanackan: Mars.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Ventilen — insändarprogram för barn. Finns det nå'n frihet? Programled: Mats Klingström.

18.30 Sveriges Magasin.

19.30 Fågelflyttningar. Så här års pågår världens största massrörelse — fågelflyttningen.

20.10 Ishockey: SM-slutspel. Sändning från den andra finalmatchen om 1976 års Svenska mästerskap.

21.30 Aktuellt och väder.

22.00 TV-nytt.

22.05—22.50 Månstenen. Spåren efter den försvunna diamanten Månstenen pekar åt många olika håll. I denna sista del rentvås en starkt misstänkt person och den brottsliga demaskeras. Regi: Paddy Russell.
I rollerna: Peter Sallis, Martin Jarvis, Robin Ellis, Christopher Hancock, Basil Dignam, Viven Heilbron, Brian Murphy, John Welsh, Madhav Sharma.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
Från Barnredaktionen:

17.30 Här och där. Fem program om barn på olika platser. 2. Martin och Tobias flyttar. På Käringön är det on om jobb.

18.00—18.15 Gott om tid — mycket att göra. Textat. Pensionär Axel Ek — f d valsverksarbetare från Hofors — har sedan ungdomstiden spelat trumpet på fritiden. Han har varit med i flera orkestrar och även undervisat i trumpetspel. Han är fortfarande med i Hofors Blåsorkester och har dessutom tillsammans med fem jämnåriga bildat en mässingssextett.

18.40 Familjelagen. Äktenskap eller ej. Eva och Valdemar tänker gifta sig. Båda har varit gifta förut. När de nu står inför prästen tvekar de — vad vinner de och vad förlorar de på att gifta sig? Skall de kanske fortsätta att bo ihop som förut?
I rollerna: Marie Göranzon, Jan Malmsjö, Carl Billquist. Dessutom medverkar advokat Leif Silbersky. Textad repris.

19.00—19.20 Kontakt med tecken. Textat. Del 2. Det fjortonde programmet i serien Kontakt med tecken.

19.20—19.30 Regionala nyheter.
Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Stjärnorna blicka ned. 8. Offer. Februari 1917. Sam Fenwick är förändrad då han kommer hem på permission, hans livsglädje tycks försvunnen för alltid. Joe Gowlan tycks däremot bara dra fördelar av kriget. Medan hans chef Stanley Millington är vid fronten, fifflar han med bokföringen och stoppar pengar i egen ficka. Han har också ett förhållande med Stanleys hustru Laura.
Martha Fenwick—Avril Elgar, Sammy Fenwick—James Bate, Joe Gowlan—Alun Armstrong, Laura Millington—Valerie Georgeson, Stanley Millington—Geoffrey Davion. Sänds även 13/3 kl 14.00.

20.55 Anslagstavlan.

21.00 En färgklick på väggen. Ett program kring Göteborgs konstnämnds arbete med att fördela konst till kommunens arbetsplatser. Göteborg.

21.30 Musik i Tvåan: Finns det dans, finns det hopp. Det andra av två program om Statens dansskola, som skall få oss att dansa mer.

22.00 Kvällsöppet — Siewert Öholm. Umeå.

22.45—22.50 TV-nytt, väder.